

UMJETNOST OBLIKOVANJA I IZRADE STAKLA

U STAKLANAMA POŽEŠKE ŽUPANIJE
19. I POČETKOM 20. STOLJEĆA

GRADSKI MUZEJ POŽEGA
OD 7. DO 21. PROSINCA 2007.

*Umjetnost oblikovanja i izrade stakla
u staklanama Požeške županije*

19. i početkom 20. stoljeća

Požega
prosinac 2007.g.

*Izložba je realizirana uz potporu
Ministarstva kulture Republike Hrvatske*

Županije požeško - slavonske

Grada Požege

Zahvaljujemo darovateljima predmeta za ovu izložbu i onima koji su svojim sjećanjima, pričama i osobnim zanimanjem za ovu temu pomogli realizaciju ove izložbe, a navodimo ih u tekstu kataloga.

"Ljepota duge slomljena u staklu imaše poseban sjaj,
ovjenčan utopljenom mukom i znojem
jankovačkih trudbenika"

Josip grof Janković

ZBIRKA STAKLA GRADSKOG MUZEJA U POŽEGI

Zbirka stakla Gradskog muzeja u Požegi svoje korijene je imala već u prvim muzejskim predmetima koje je sakupio osnivač muzeja Julije Kempf. Od osnutka do danas muzej je dobivao ili otkupljivao staklene predmete iz Duboke, Zvečeva, Ivanovog Polja i drugih hrvatskih staklana. Terenski zapisi i fotografije o staklani na Zvečevu sakupljeni su 1989. godine, zatim pri otkupima u Požegi, te ove godine u Velikoj i na Jankovcu. Staklo požeškog kraja popularizirano je i kroz TV emisije. U tijeku organiziranja ove izložbe pojedinci su poklanjali svoje vrijedne obiteljske predmete od stakla: Dionizije Smojvir iz Požege, Leo Brozović iz Požege, obitelj Kempf, Edita Varljen rođ. Kurtnaker Požežanka iz Zagreba i njena sestra Jelka Kurtnaker, obitelj Sakoman iz Požege, dr. Josip Kovačić iz Zagreba i mnogi drugi čiji su predmeti prispjeli u muzej još prije 20 godina, a navedeni su u katalogu izložbe.

Danas zbirka stakla Gradskog muzeja ima više od 100 staklenih predmeta (čaša, boca, servisa, uporabnih predmeta, muholovki, držača pribora za jelo, bočica za mirisna ulja, vaze,...). Cilj nam je sagledati bogatstvo ove djelatnosti koja je u svojoj ljepoti, ali i u težini rada bila toliko prisutna ne samo u svojoj zemlji i na području Požeške županije, nego i u Europi gdje je dobivala i vrijedna priznanja. Osim donatora predmeta ove vrste izložbi su doprinijeli i svi koji su se i sami bavili proučavanjem navedenih dijelova požeškog kraja Milan i Jovo Lukić za staklanu na Zvečevu, Slavko Peršić sa Zvečeva. Staklanu u Dubokoj proučavali su vlč. Mirko Roginić koji je pisao o staklani, ali i prikupio dosta stakla na području Velike za današnji Dijecezanski muzej. Korištenje podataka o staklani na Jankovcu ustupili su Park prirode "Papuk". O pričama i kazivačima staklane u Dubokoj dali su podatke Sumbulka Marić iz Požege, obitelj Drage Tijana iz Velike i Ljilja Đurčević iz Požege.

U hrvatskim muzejima, u Slatini, Čakovcu, Muzeju Slavonije u Osijeku, Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, Varaždinsku čuvaju se brojni predmeti od stakla izrađeni u našim staklanama kojima se isto tako zahvaljujemo na ustupanju pisanih i foto materijala, te uvidu

u zbirku stakla, kako bi se javnosti prezentirali neki vrijedni primjerci. Budući da je krug širenja i rasprostiranja staklenih proizvoda vrlo velik u svim vremenskim razdobljima, obuhvaća sve slojeve društva, najbolje se uvid u pojedine predmete može dobiti komparacijom primjeraka unutar oblikovnih osobina predmeta pojedinih staklana. U sabiranju stakla cilj nam je da se na jednom mjestu okupe predmeti staklana Požeške županije koje su djelovale u 19. i poč. 20. stoljeća, te drugih vremenski i oblikovno srodnih hrvatskih staklana i u njima prepoznata vrijednost koja je donosila mnoga europska priznanja.

STAKLO I NJEGOVO OBLIKOVANJE KROZ POVIJEST

Staklo je bilo poznato već početkom 3. tisućljeća, na području donjeg toka Nila, te međurječju Eufrata i Tigrisa. Recept za proizvodnju stakla zapisan već klinastim pismom u biblioteci glinenih pločica asirskog kralja Asurbanišala (živio je oko 650. g. prije Krista), a glasilo je "Uzmi 60 dijelova pijeska, 180 dijelova pepela morskih algi i pet dijelova krede". Staklo iz toga doba bilo je većinom mutno, neprozirno i obojeno, a služilo je za ukras i nakit, te za razmjenjivanje poput novca. U 2. tisućljeću prije Krista proizvode se prve staklene šuplje posude za kozmetiku koje su se izrađivale namatanjem staklenih niti na glinenu jezgru i figuralna plastika malih dimenzija za kulturne obrede.

Preuzimanjem vlasti Rimsko carstvo preuzima vodstvo i u proizvodnji stakla koje se izrađuje u staklarskim radionicama po cijelom carstvu. Posebno značajan bio je pronalazak staklarske lule početkom 1. stoljeća kojom se proizvode šuplji stakleni predmeti za svakodnevnu upotrebu. Staklarskom lulom postigla se providnost staklene mase, tankoća stijenke i raznolikost oblika, a proizvodnja stakla bila je veća i brža. U rimskim radionicama proizvodi se posuđe, nakit, prozorsko i optičko staklo, ogledala i drugi predmeti od bezbojnog i obojenog stakla. Tehnike oblikovanja i ukrašavanja bile su različite. Staklo se oblikovalo puhanjem u kalup, izvlačili su se štipaljkom dijelovi šupljeg stakla, brusilo se, graviralo, pozlačivalo ili su se utiskivale jednobojne ili obojene niti u površinu.

Nakon propasti Rimskog carstva središte staklarske proizvodnje premješta se u Bizant (395 g.), gdje se posebno njeguje izrada mozaika staklom. Početkom 13. st. kada moć Bizanta počinje slabiti, staklari napuštaju Carigrad (1453. slom Bizantskog carstva). U Europi samostanske staklarske radionice rade staklo u boji za crkvene prozore (vitraile) i staklo koje imitira drago kamenje za ukras zlatarskih radova sve do 15. stoljeća. Usavršavanje, tehnike i alata, udruživanje staklara u cehove i rad u većim državnim radionicama doveli su do procvata proizvodnje stakla u 15. i 16. stoljeću u Europi. U 16. st. u češkim radionicama proizvodi se prvi puta potpuno prozorno i bezbojno staklo.

Kao najveći centar staklarstva pojavljuje se VENECIJA. Staklana na otoku Murano imala je više tisuća staklara koji su imali posebne povlastice, ali i obavezu da postupak proizvodnje čuvaju kao državnu tajnu. Obnovom tehnika iz antike dobili su se novi lagani i prozračni oblici s raznovrsnim ukrasima. Proizvodi se posuđe, lusteri, ogledala. Vrhunac svog procvata ovo staklo doživljava oko 1500. godine.

U ostalim dijelovima Europe imitiraju se venecijanski uzori i proizvode predmeti od zelenog tzv. šumskog stakla. Izrađuje se posuđe s glatkom površinom na kojima su ukrasi ili slike s alegorijskim, mitološkim i lovačkim prizorima i natpisi. U isto vrijeme jača potreba za prozorskim staklom.

U 17. i 18. st. utjecaj Venecije slabi, a Engleska i Češka šire svoju proizvodnju stakla. Tome doprinose i novi pronalasci stakla za brušenje i staklorez, češki kristal i engleski kristal, te rubinsko staklo koje je pronašao u 18. st. njemački kemičar i tehnolog stakla Johan Kunckel.

Središte staklarstva postaje PRAG, gdje su oko 1600. godine zaposleni talijanski i njemački staklari koji kao majstori, rezачi, brusачi svoju vještinu počinju primjenjivati na gorskom staklu. Primjenom tog načina obrade stakla ističe se majstor Kaspar Lehmann, dok Johann Schaper iz Hamburga oslikava čaše crnosmeđom bojom. U Holandiji se usavršava ukrašavanje dijamanтном iglom, u Češkoj se obnavlja tehnika dvostrukog stakla koju usavršava austrijski majstor Johann Josef Mildner.

U 17. stoljeću izrađuju se bilikami različitih oblika i pokali s poklopcem. Staklo ima masivni barokni oblik, obrađuje se tehnikom brušenja, graviranja, matiranja, a izrađuje se i obojeno staklo. U Francuskoj se usavršava tehnika ljevanja i brušenja velikih staklenih površina za ogledala, a u Engleskoj se počinje proizvoditi olovno staklo koje se koristi za proizvodnju leća i skupocjenije staklene robe.

U 18. stoljeću izrađuju se laganiji i prozračniji uporabni i dekorativni predmeti. Ukrasi ovog razdoblja pretežno figuralni (mitološke i genre scene, pejzaži, grbovi i portreti, preuzeti često s grafičkih listova). Krajem stoljeća ukrasi se mijenjaju do jednostavnih brušenih ploha i pozlate i smiruju u klasicističkoj jednostavnosti i funkcionalnosti. Staklo se sada upotrebljava u opremi arhitekture.

Domaće staklene proizvodnje stakla počinju početkom 18. stoljeća tako da su se do tada predmeti uvozili. Nova dostignuća (stroj za prešano staklo, zračna sisaljka itd.) proširuju i intenziviraju u 19. stoljeću proizvodnju uporabnih predmeta od prešanog stakla i od stakla ukrašena jetkanjem umjesto staklorezom (Crystal palača u Londonu 1851.g.), laboratorijskog i optičkog stakla. Nove staklene osnivaju se u srednjoj i zapadnoj Europi, ali Češka zadržava istaknuti položaj.

Posebna vrsta stakla koja se pojavila u Njemačkoj 1830. godine su staklene kuglice za kačenje božićnog bora. Oblik "kuglasta" podsjeća na crvenu jabuku iz rajskog vrta a po vjerovanju je trebao kuću štiti od "zlih duhova". Njemačka je bila vodeća u proizvodnji ovakvih ukrasa, ali su joj se ubrzo zatim pridružile Austrija, SAD, Japan, Italija, Češka. (Danas se najljepše kuglice proizvode u Belgiji). U Hrvatskoj se proizvode tek u 20. st., da bi se danas najviše čulo za privatne proizvođače ovih proizvoda od stakla (Slavicu i Stjepana Gašparca iz Cerja kraj Sesvetskog Kraljevca) koji ove uvijek dojmljive umjetničke proizvode izrađuju u svojim kućnim radionicama njegujući ujedno i staru tradiciju kako se ne bi ugasila.

U 19. stoljeću usavršena je tehnika prevučenog stakla. Ukrasi je naglašen, osobito u drugoj pol. 19. stoljeća. Imitiraju se historijski stilovi i tehnike (majstori A. Salviati u Muranu i L. Lobmeyer u Beču.)

Početkom 20. stoljeća secesija ističe funkcionalnost oblika i oplemenjivanje materije. Dominiraju jednostavni engleski proizvodi, a nova strujanja u Europi i Americi poznata su najviše kroz umjetnički oblikovane predmete Louisa C. Tiffanyja.

Izumom stroja za puhanje stakla (1905.) počinje masovna produkcija šupljeg ambalažnog stakla (boce, čaše, staklo za rasvjetna tijela). Ukrasni predmeti i dalje se rade individualno ručnim postupkom.

Između dva svjetska rata staklo se proizvodi strojno kako bi se koristilo u arhitekturi (kod individualnih projekata) i tehnici. U suvremenoj proizvodnji stakla naročito se ističu Švedska, Finska, Italija, Francuska i Belgija.

UMJETNIČKO OBLIKOVANJE STAKLA

Staklo se razlikuje od skoro svih ostalih materijala sposobnošću da propušta zrake vidljive svjetlosti pa je to temelj njegove široke primjene i nezamjenjivosti u svakodnevnom životu i u najrazličitijim oblicima ljudske djelatnosti. Njegova izuzetnost našla je posebno mjesto i u ikonografiji zapadnog kršćanstva jer budući da je staklo bistro i prozirno simbol je čistoće. U tom smislu se često slika u prizorima iz života Bl. Djevice Marije. Ono je isto tako osobit znak Bezgrešnog začeca. U prizorima stvaranja Bog se ponekad prikazuje sa staklenom kuglom u ruci, koja je simbol Božjeg svijeta svjetlosti što je postojao prije stvaranja zemlje. (Kao takvo našlo je i počasno mjesto u domovima kako kroz svoje umjetničko oblikovanje tako i kroz svoju funkciju.

VRSTE STAKLA

Staklo se po načinu proizvodnje razlikuje. Tako postoji ŠUPLJE STAKLO koje se oblikuje puhanjem ustima kroz staklarsku lulu koja je bila poznata već kod starih naroda, a zadržala se sve do danas jer je jednostavna. Ona omogućuje izradu izvanstandardnih staklenih proizvoda od običnih čaša do predmeta, te estetskih umjetničkih predmeta. Koristi se i za ambalažno staklo, stakleno posuđe, rasvjetna tijela te staklene cijevi.

Osim šupljeg stakla postoji KRISTALNO STAKLO koje se odlikuje jakim lomom svjetlosti što se pojačava brušenjem, te stoga služi za izradu ukrasnih predmeta kao što su kristalne čaše, vaze, lusteri. Od kristalnog stakla poznati su ČEŠKI KRISTAL, OLOVNI KRISTAL I ŠTRAS koji se zbog loma svjetlosti upotrebljava kao imitacija dragog kamenja.

Prema načinu proizvodnje postoji LABORATORIJSKO STAKLO, OPTIČKO, KVARCNO, SIGURNOSNO, GRAĐEVNO, STAKLENA VLAKNA, VODENO STAKLO za impregniranje drveta i tkanine i STAKLOKERAMIKA koja se koristi kao zamjena za kosti u živom organizmu.

RAVNO STAKLO se do početka 20. stoljeća proizvodilo puhanjem ili izvlačenjem iz taline. Danas se proizvodi strojno. Iz njega se izrađuje prozorsko staklo, armirano. Zatim postoje STAKLENA VLAKNA koja se izvlače, centrifugiraju ili pušu, te specijalna OPTIČKA VLAKNA.

OBRADA STAKLA - OBLIKOVANJE STAKLA

Kako bi se staklu i staklenim proizvodima, čašama, zdjelama, ukrasnim proizvodima od kristalnog i olovnog kristalnog stakla povećala kvaliteta površine pristupa se njenoj obradi. Tako se površina brusi, polira i zatanjuju joj se rubovi. Kada obrada ima dekorativan karakter tada se primjenjuju postupci DUBOKOG BRUŠENJA koje se primjenjuje za ukrašavanje skupocjenih staklenih predmeta. Ornamenti, ukrasi se urezuju po šablonama. GRAVIRANJE se primjenjuje kod plićih i sitnijih ukrasa. Na površinu staklenih predmeta nanose se fine linije, crteži, natpisi, koji se radi većeg kontrasta ostavljaju mutnim.

Staklo se ukrašava i MATIRANJEM. Tada se površina stakla čini vrlo hrappavom, pa zbog toga postaje neprozirna. Pokrivanje dijelova površine šablonama ili lakom postižu se različiti efekti. Površina stakla može se nagrizzati pojedinim sredstvima (plinovitim fluorovodikom, fluoridnom kiselinom).

NAGRIZANJEM dobijemo različite efekte ovisno o tome radi li se o površinskom ili dubokom nagrizzanju, glatkoj i prozirnoj ili mutnoj i matiranoj površini. Na staklu se može primijeniti i BOJANJE. Može se bojati čitava masa dodavanjem različitih oksida, kobaltom plavo, bakrenim oksidom zeleno i crveno, manganom ljubičasto, kositrom rubinsko staklo, a može se i različito unutar mase dekorirati.

OBLIKOVANJE STAKLA

Svi glavni postupci oblikovanja stakla razvili su se od davnih i jednostavnih načina prerade, od puhanja (šuplje staklo) i izlivanja taline (ravno staklo) iz lonca. Danas se staklo oblikuje iz taline puhanjem, prešanjem, izvlačenjem ili ljevanjem od već čvrstog stakla ponovnim zagrijavanjem u plamenu na temperaturi od 700 do 800°C.

STAKLARSTVO U HRVATSKOJ

18. stoljeće

Prva i najstarija staklana u Hrvatskoj osnovana je 1728. na poticaj Karla III, a radila je sve do 1735. godine. Bila je vlasništvo Španjolca Perlasa (Raymond a Vilana Perlas marquis de Rialp (? -

Beč 1741.) osnovana je 1728/ 1729.god. Izgrađena je u Brodu na Kupi, a u njoj su proizvodili boce i brušeno staklo majstori iz Češke. (V. Muljević, 2003.)

Godine 1746. osnovana je staklana u Sušici kod Ravne Gore. Vlasnik ove staklane bio je Čeh Antun Holub, a u njoj se izrađivalo prozorsko staklo, čaše za vodu od zelenog stakla i finiji predmeti. Njeni proizvodi izvozili su se izvan Hrvatske, u Egipat sve dok nije prestala s radom na početku 19. stoljeća. (I. Horvat, R. Biondić, 2001.)

Značajno za proizvodnju stakla bilo je osnivanje manufakture pepeljike (potaše) kod sela Tomašinci nedaleko od Đakova 1752. godine. Vodili su je Židovi iz Ugarske.

Staklanu uz dvorac na Trakošćanu osnovao je 1764. godine general Kazimir Josip Drašković (1716 - 1765). Staklana je radila do 1773/ 1774. godine.

Češki staklarski majstor Franjo Antun Holub (? - 1781.) izgradio je 1766. god. staklanu u Sušicama u Gorskom Kotaru, a čaše je slao i prodavao u Italiju, Francusku, Španjolsku i Egipat, poslije u Hrvatsku. Staklana je radila do 1811. godine.

Prva staklana u građanskoj Slavoniji osnovana je 1770/1771. godine u selu Seona, nedaleko od Našica. Staklana je radila dobro do kraja 18. stoljeća. Staklarski majstor iz Austrije Michael Hauer osnovao je 1781. godine u Leskovcu kraj Varaždina staklanu s pet peći. Proizvodila je obične čaše, a radila do 1786. godine.

Drugu staklanu u građanskoj Hrvatskoj osnovali su 1794. godine židovski poduzetnici u Pakracu. O njoj nema puno pisanih podataka, (V. Herman Kaurić, 2005.) U staklani radi četrdesetak radnika koji rade grublje poslove. Ova je staklana bila prva manufaktura u Požeškoj županiji.

19. stoljeće

Staklanu Mirin Dol nedaleko Našica (1825. - 1848.) je 1825. godine osnovao grof Antun Pejačević, a zakupio Antun Müller i vodi je do svoje smrti. Staklana je imala 2 peći i 30 stanova za potrebe staklara. Josip Lobmeyr zakupljuje ju 1837. godine i to na 12 godina kada je nabavio specijalne strojeve za tlačne proizvode. Bila je to takve vrste kod nas prva proizvodnja. Na izložbi u Beču otkupljuju se svi servisi, čaše raznih boja i oblika i drugi predmeti. Staklana radi do 1848. godine usprkos jake konkurencije Zvečeva.

Staklanu Osredek karaj Samobora 1839. godine osnovala je Wilhelmina Kulmer. Posebno je bila 1864. godine veliki uspjeh postigla staklom ukrašenim hrvatskim grbom. Novi vlasnici 1869. su Camilšek i Dinghofer.

Staklana u Osijeku osnovana je 1860. godine. Vlasnici staklane su Josip Weichinger, Leopold Herzog i Jeremija Schwarz.

Godine 1872. godine otvara se staklana Karolina nazvana po kćeri jednog od novih vlasnika Osredeka. Pri staklani se otvorila i brusionica koja je brusila i ukrašavala staklo po željama kupaca.

Godine 1893. godine ban Dragutin grof Khuen Hedervary osniva Dioničko društvo za hrvatsku industriju stakla kojima pristupaju staklane Osredek, Karolina i Zvečevo kada doživljavaju i procvat.

STAKLANE U POŽEŠKOJ ŽUPANJI

U Požeškoj županiji radilo je više staklana koje se javljaju od kraja 17. stoljeća. Budući da je za proizvodnju bila potrebna pepeljika (potaša) staklane su podizane u šumskim predjelima. Tako je na području Požeške županije osnovano nekoliko njih. U Pakracu 1794. godine staklanu osnivaju doseljeni židovski poduzetnici. Zatim je 1801. godine osnovana staklana na Jankovcu, na zemljištu daruvarskog vlastelina Jankovića Papuka. Osnovana je u Ivanovom Polju kod Daruvara (takođe na posjedu Jankovića, poznata od 1804.). Značajan je osnutak staklane u Dubokoj, a u najjužem požeškom kraju bila je europski poznata staklana na Zvečevu osnovana 1842., a osniva ju bečki trgovac staklom Josip Lobmeyr.

Više od jednog stoljeća europske i požeške domove ukrašavale su čaše, boce, vrčevi i drugi staklarski proizvodi starih domaćih staklana Duboke, Zvečeva i Ivanovog Polja.

PAKRAC (1794 - ?)

Staklanu u blizini Pakraca osnovali su 1794. godine židovski poduzetnici. Bilo je to tada jedino manufakturno poduzeće u Požeškoj županiji. Na žalost o njoj se vrlo malo toga zna. O drugim staklanama osnovanim početkom 19. stoljeća na imanjima grofova Jankovića zna se nešto više.

JANKOVAC (1801.g. - 1822.g.)

Staklana na Jankovcu bila je najstarija staklana na Papuku. Prvi put se spominje 1801. godine kada pravo na izgradnju staklane zakupljuje od daruvarskog vlastelina Ivana Jankovića staklarski majstor Ivan Gasteiger koji ju vodi sve do svoje smrti 1834. godine, kada staklanu zakupljuje Karlo Sigismund Hondl koji je ujedno i posljednji vlasnik ove staklane. On je zbog dugova 1842. godine staklanu morao dati na raspolaganje novoj staklani na Zvečevu koju je osnovao bečki trgovac staklom Joseph Lobmeyr. Uz staklanu otkupljen je i njen inventar. Dok je radila, kvaliteta robe staklane na Jankovcu je bila dobra. Staklana je proizvodila čaše, boce, bočice za lijekove i prozorsko staklo. Staklari u staklani su uglavnom bili Nijemci. Roba se vozila po strminama brda gdje je i za manje terete trebalo konja i volova za vuču. Odvozila se već krajem 18. stoljeća iz tvornice stakla u Jankovcu staklena roba u Slatinu i Barč na Dravi, a zatim dalje po Slavoniji, a prodavala se uglavnom na domaćem tržištu i na sajmovima. Kada je staklana prestala raditi staklari prelaze u staklanu u Slatinskom Drenovcu. Za sada nam još nije poznato da li su još negdje ostali neki od predmeta izrađeni u staklani na Jankovcu. Spomen na staklanu danas se jedino, nedaleko grobnice Josipa Jankovića vlasnika Jankovca u prekrasnoj bukovoj šumi, nalaze ostaci nadgrobnih spomenika staklarskog majstora Ivana Gasteigera, njegove supruge Katarine rođ. Jäger i sina Karla koji su umrli još početkom 19. stoljeća.

ZVEČEVO (1842. - 1904.g.)

Staklanu na Zvečevu osnovao je poznati bečki trgovac staklom Josip Lobmeyr 1842. godine. JOSEF LOBMEYR austrijski je proizvođač stakla koji je osnovao 1823. godine tvrtku u Beču koja je ubrzo postala međunarodno poznata po svojoj proizvodnji stakla. Uskoro je Lobmeyr snabdjevao dvor Habsburga u Beču sa peharima ukrašenim svečanim vojnim uniformama. Njegova tvrtka postala je jedna od prvih u svijetu sa registriranim zaštitnim znakom, kao osiguravanja ekskluzivnosti svog dizajna i umjetničke obrade. Živa aktivnost vezana uz staklo duž cijelog svijeta nastavila se i u sljedećim generacijama sve do današnjeg dana.

U staklani na Zvečevu Lobmeyer je staklanu vodio u svlasništvu sa Karlom Sigmundom Hondlom, posljednjim vlasnikom staklane na Jankovcu. Majstori staklari bili su njemačkog i češkog porijekla, a pomoćni radnici bili su domaći ljudi. Bilo je zaposleno oko 80 radnika. Izučeni radnici dobivali su i svjedodžbe o čemu svjedoči i takav dokument izdan Franji Bleyeru koju je izdala staklana na Zvečevu 27. veljače 1850. godine na kojoj je originalan žig s potpisima Hondla, Lobmayera i Trmke. (inv. br. K 3303). Izvori o staklani govore da je ona proizvođa, posebno od brušenog stakla slala na domaće tržište o čemu govori račun Hondla koji je poslan vlastelinstvu u Daruvar 1862. godine, ali i izvozila u Austriju, Mađarsku i Italiju, a da je robu skladištila u Zagrebu i Budimpešti. Svoje proizvode izlagala je na I. zemaljskoj izložbi 1891. godine. Tadašnju Hrvatsku i Slavoniju moglo se opskrbiti kvalitetnim domaćim proizvodima od stakla. Staklanu je 1846. i 1848. godine zahvatio požar no i dalje je nastavila raditi.

Godine 1865. staklanu je prekupio i proširio E. P. Palme. Peći su radile po češkom sistemu za izravno loženje drvima, imale su vodeni motor od 10 konjskih snaga. Staklana je proizvodila sve vrste stakla. Za proizvodnju stakla palila se bukva za dobivanje sirovine potaše.

Svoje proizvode, posebno ono od brušenog stakla, kristalne lustere, svjetiljke i kristalne čaše izvozila je u Europu i Ameriku. Njeni proizvodi dobivali su visoka priznanja na izložbama u Zagrebu, Beču, Budimpešti i Parizu. Staklana je pala pod stečaj 1904. godine, a njen posljednji upravitelj bio je Franc Flek sahranjen u blizini staklane. Julije Kempf je posjetio staklanu 1894. godine i naveo da je staklana u punoj akciji, a posjetivši je oko 1906. godine o njoj govorio kao glasovitoj staklani gdje je bila čitava naseobina ljudi, te da je je 1912. godine izgorjela do temelja.

Zanimljivi podaci prikupljeni su 1989. g. od Slavka Peršića (rođ. 1914.) na Zvečevu čiji je otac bio staklar u staklani. Kada je na Zvečevu napravljena tvornica stakla selo je naseljeno majstorima iz Austrije tako da u govoru još uvijek ima njemačkih riječi. Tu su radili pepelari koji su sagorijevali stare štorove i koristili pepeo, zatim oni koji su topili staklo i oni koji su vozili materijal iz Debeljaka konjskim i volovskim kolima. U selu se nalazio i stakleni bunar napravljen od stakla što su ga radnici donijeli iz staklane. Kod njega su pravili "majalus" (lat. majales = svečanost u prirodi, prvotno školska, u mjesecu maju). Staklari koji su radili na staklani imali su četiri razreda škole. Otac Slavka Peršića bio je bruslač i znao je izbrusiti cvijeće. Slavko Peršić imao je čašu na nožici sa stiliziranim floralnim ukrasima koju je izradio njegov otac i koja je 1989. godine na terenu fotografirana. Peršićeva obitelj imala je puno djece kao i mnoge na

Zvečevu (obitelj Kosanović imala je dvadesetoro djece). Nakon što je otac otišao u Hrasnik poveo je sa sobom i djecu gdje su se većina zaposlila u tvornici stakla. Peršić je od oca čuo da je staklanu zapalio vlasnik kako bi već prije rata dobio sredstva od osiguranja. Oni koji su ostali na Zvečevu kasnije su radili šumske poslove. Drugi su napustili kuće, a doselilo se dosta Ličana i Talijana. Početkom II. svj. rata preostale se 32 njemačke obitelji iselile. Odselili su se u Voćin, Viroviticu, Osijek, ... Na Zvečevu je bila i kapela posvećena sv. Martinu koju je dao sagraditi, prema priči staklara Antuna Libiša, upravitelj staklane Franc Flek jer je želio da se u njoj sahrani. Lijes je dovezen iz Austrije. Međutim tlo je bilo pod vodom, te su upravitelja sahranili na brdašcu (grobница je snimljena 1989. godine na Zvečevu, a na nju je pokazao S. Peršić). Kapela je pripadala župi u Voćinu gdje je župnik bio vlč. Franjo Pipinić. Na Zvečevu je bila sagrađena i škola zidana od čvrstog materijala, a pokrivena šindalom. Napuštena je kada su odselili i staklari, a zapaljena 1943. godine. Još 1989. godine na Zvečevu je bilo starih kuća iz vremena kada je radila staklana (kamenja kuća nasred sela bila je skladište), a tvornica stakla nalazila se na mjestu tadašnje zgrade odmarališta i dječjeg igrališta.

Dimnjak staklane srušen je 1924. godine, a 1938. godine Slavko Peršić je na mjestu bunara našao teglicu s pismom na njemačkom jeziku zamotano u njemačke novine. Izvjesni Sabašek na Zvečevu nakon prijevoda rekao je da je tu datum gradnje dimnjaka i popis graditelja, a da se takvo isto pismo nalazi u temeljima pod peći u kojoj se topilo staklo. Slične podatke ustupio je za potrebe istraživanja staklane i Jovo Lukić iz Požege 2007. godine, jer se on već niz godina bavi istraživanjem toga kraja.

Milan Lukić, brat Jove Lukića iz Požege prisjetio se priča Dmitra Lukića (rod. Kamenski Šušnjari 1897. - 1978. Sl. Požega), svoga strica čiji je otac surađivao sa staklanom na Zvečevu. Prema njegovim riječima tvornica je zapošljavala od 50 do 80 radnika. Majstori su bili doseljeni Austrijanci, Česi, Slovaci i Mađari. Imali su dosta djece pa im je vlasnik tvornice napravio školu na Pauljačama sa tri učionice. Od ljudi iz sela kamenskog kraja nitko nije radio u tvornici. Jedino su Vučjačane zapošljavali da im kose livade, suše sijeno i otavnu, čiste vodotoke, nasipaju put kroz selo i slično. Kad bi došlo vrijeme da se iz tvornice otpremi na tržište onda bi iz tvornice poslali svog čovjeka da se obavijeste ljudi sela kamenskog kraja koji imaju mirne, dobro potkovane i pametne konje i dobra zaprežna kola kako bi se otpremila kola zapregama. U subotu predvečer došlo se pred tvornicu. U nedjelju je bio utovar i pakovanje, a u ponedjeljak u jutro krenulo se u

Slavonski Brod. Svaki vozar ponio bi si od kuće u torbi komad slanine, jabuka i pljosku rakije. Kućna zadruha Lukića od uvijek je imala dobre konje i kola i uvijek su se odazivali pozivu. Roba je pakovana u drvene sanduke. Od međusobnog udaranja i tuckanja štice na je sijenom i otavom. Sanduci su bili dobro osigurani sa sve četiri strane tako da se ne mogu klizati. Table tavnog stakla pakovane su drugačije. Putovalo se u koloni. Sa vozarom na čelu kolone koja je brojala i po 20 - 30 zaprega među kojima je sjedio i predstavnik tvornice. On je sa sobom nosio sve potrebne papire i novce. Kad bi obavio svoje poslove u skladištu i na blagajni i kad bi željeznica preuzela robu on bi to potvrdio otiskom kažiprsta desne ruke. Zatim bi se mi razišli svojim kućama.

Staklo koje se izrađivalo u staklani na Zvečevu bilo je uglavnom fine izrade. Stijenke stakla bile su tanke, motivi brušeni tankim linijama i vjerojatno prema nacrtima. Poznato je da je Lobmeyr imao poseban dizajn svojih proizvoda. Ukoliko su nožice imale čvor on se oblikovao u obliku kapljice, a često se u proizvodima ostavljao mjehurić zraka isto tako u obliku kapljice.

O kvaliteti stakla koje se ponekad i teško dopremalo do svojih kupaca govore brojni natpisi u listu Obrtnik: "Prave se tu razne boce i lošije vrsti, koje se odma šalju u promet, ili finije vrsti, koje se fino bruse, bojadišu, slikarijama, na poseban način, grbovi i napisi provide, a i druge predmete, kao što su posude za ukuhanu voće, cvieće, mlieko, umivanje, pepeo pušača, muholovke, boce za ljekarije itd. Proizvadjaju se tu i bojadisano staklo, i što je osobito liepo vidjeti, boje koje se postepeno gube pa daju tako zvani "Überfangglas", gdje je npr. čaša dolje posve biela, a prema gore postepeno prelazi u sve intenzivniju boju".

DUBOKA (1868.g. - 1875.g)

Posljednju šumsku staklanu na planini Papuk spominju i stanovnici veličkog kraja. Nalazila se nedaleko mjesta gdje se danas nalazi zgrada Šumarskog fakulteta. Njen prvi vlasnik bio je izvjesni Trnka, dok je posao poslovođe obavljao Ivan Kludsky. O staklarskoj tradiciji, ali i obiteljskim vezama u okviru staklana govore podaci da je supruga Ivana Kludskog bila iz obitelji vlasnika Trnke, a sin Kludskog bio ravnatelj staklane u Ivanovu Polju (Staklana u Ivanovu Polju na posjedu grofa Jankovića spominje se još 1792. godine). Julije Kempf sjeća se da je kao dijete išao s djecom u staklanu i da su ponijeli nekoliko stvari od stakla za uspomenu, a da je staklana 1882. godine prestala posloovati, dakle nešto kasnije nego se službeno bilježi.

Staklana u Dubokoj živi kroz strahopoštovanje od strane stanovnika koji žive u njenoj blizini, iako je prošlo mnogo godina od njena gašanja. Priče starijih i njihovo kolektivno pamćenje Duboku su održale živom do danas. O staklani u Dubokoj napisana je i priča za djecu. O staklani su stariji stanovnici čuli još od svojih roditelja, djedova koji su ih vodili na mjesto gdje je bila staklana. Sjećaju se posebno debelih prozirnih čaša "rižnjara" koje su imale reznjeve i priča kako su ljudi svašta od stakla nalazili na mjestu staklane, čak i čitave figure. U Velikoj se vrijedni predmeti od stakla čuvaju i u Dijecezanskom muzeju Požeške biskupije. Staklana u Dubokoj navodila se u literaturi, ali njeno staklo nije nikada atribuirano, niti se pripisivalo toj staklani. Uglavnom se pripisalo Zvečevskom ili se jednostavno odredilo kao hrvatsko staklo. Međutim njega određuju prilično jasne osobine. Ono je izrazito debele stijenke, debelog dna. Postoji osim čaša "rižnjara", čaša na nošici i čaše koje su u donjem i gornjem dijelu šire, a u sredini sužene, neke su ukrašene kanelirama, a neke brušenim krugovima. Boce su isto tako masivnije, debljeg česće glatkog, a ponekad brušenog stakla, većinom izrađene od prozirnog, bezbojnog stakla, a rjeđe od stakla u boji. Na predmetima su uočljive neravnine, greške, a i debljina je često različita na istom predmetu što ih čini jedinstvenim primjerkom. U veličkom kraju u privatnom vlasništvu postoji još dubočkog stakla, nadamo se da će vlasnici u želji da spase od zaborava ove vrijednosti imati volje dati na uvid svoje primjerke kako bi se staklo moglo što točnije prepoznati i vrednovati.

IVANOVO POLJE KRAJ DARUVARA (1792. - 1911.)

Staklana u Ivanovu Polju osnovana je na posjedu grofova Jankovića 1792. godine. Spominje se 1807. godine u jednom izvještaju Požeške županije, odnosno izvještaju prefekta daruvarske gospojštije grofa Jankovića Josipa Farkaša poslanom u Budim. Iz navedenog izvještaja saznajemo da je na tom području jedna tvornica. Godine 1805. godine u najam ju je uzeo Adam Valder, Židov. Osim navedenih cijena proizvoda navodi se i njihova vrsta.

Tako saznajemo da se proizvode proizvodi od bijelog, zelenog i žutog stakla. Od bijelog stakla "staklenke od oke, butilje, poluoke (holjbe), sajtljice, čaše za pivo i vino, manje za rakiju i rosoliju, soljenke, kalupi za svijeće, stakla za žepne ure, staklenke za sirće i ulje". Proizvodi se prodaju po svežnju (6,8,10...40,60) ovisno prema veličini i izradi posude. Proizvode se proizvodi od zelenog stakla "staklenke od oke, okrugle i bridaste, poluoke (holjbe) bridaste i četverokutne,

tegljice, staklenke za ljekarnice (4 vrste)". One se isto tako prodaju po svežnju. Zatim, proizvodi se i žuto staklo od kojeg su izrađene različite vrste većeg posuđa isto tako po svežnju.

Radnici staklane većinom su bili njemačkog i češkog porijekla. Staklana je s prekidima bila u vlasništvu daruvarske, židovske obitelji Adama Müllera. Nakon njegove smrti rad nastavlja s kraćim prestankom braća Andrija i Albert Müller. Staklana prestaje ponovo raditi, ali dobiva novog vlasnika Jakoba Müllera koji počinje rad s rođakom Breslauerom. Staklana je imala 1858. godine 16 majstora staklara i 31 pomoćnika koji su od stakla izrađivali čaše, boce, vrčeve i druge staklarske predmete. Njeni proizvodi su imali obilježja stilova 19. stoljeća, od empirea preko bidermajera i historizma do secesije na poč. 20. st. Staklo staklane ima i neke tipične oblike po kojima ih razlikujemo od drugih. To su prošupljene stepenaste stoje s nožicom (od Osredeka su izvijene prošupljene), te ukrasne nožice poput pužica, odnosno višebričnih volutica na predmetima. Posebno su fine izrade. Njeni proizvodi dobivaju priznanja na domaćim i stranim izložbama. Staklana je krajem 19. stoljeća imala 200 radnika. Godine 1900. dolaze novi vlasnici Franjo Umer i Josip Fuchs. S radom prestaje 1911., a tadašnji vlasnici sele staklanu iz Ivanovog Polja u Daruvar.

Staklana kakao kaže izvještaj iz 1816. godine dobro radi. Vlasnici se Breslauer, Umer i Fuchs se izmjenjuju kao vlasnici. Budući da je konkurencija na tržištu bila jaka staklana se zatvorila pred I svjetski rat.

Stagnacija proizvodnje stakla zahvatila je Hrvatsku, a nije zaobišla ni Europu. Razlog tome je i korištenje drveta koje je bilo manje ekonomično u odnosu na ugljen, ali svakako je tome pridonijela i bolja opremljenost novih staklana koje su bile konkurencija i našim najboljim staklanama 19. i 20. stoljeća kao što su bile Zvečevo, Ivanovo Polje i Osredek. Na sreću njihova ljepota je zaustavljena na još i danas prekrasnim primjercima stakla mnogih naših hrvatskih muzeja pa i požeškog izloženog na ovoj izložbi.

Lidija Ivančević Španiček

RIMSKO STAKLO

1. **ZDJELICA**, arheološki lokalitet Tekić, rimsko groblje, G 19, 4.st.

Svijetlo zeleno, prozirno, rimsko staklo
Cjelina: v = 5 cm, otvor: pr = 13 cm, stjenka: de = 2 mm
inv. br. 3046

Zdjelica je oblikovana kao kalota glatkog oplošja i tanje stijenke. Ispod ruba, otvora posude je plitko užljebljenje koje prati kružni otvor.

2. **DIO CJEVASTE POSUDE**, arheološki lokalitet Tekić, rimsko groblje, G 5 svijetlo zeleno, prozirno, rimsko staklo
Cjelina: dužina: 17,5 cm (od 44 cm), otvor: pr = 2 cm
inv. br. 3040

Posuda je oblikovana kao duga tanja duguljasta cijev koja je s jedne strane zatvorena. U sredini posuda se vretenasto proširuje u dužini od 5 cm do širine 3,2 cm. Posuda se koristila za mirisno ulje.

3. **BOČICA ZA HRANJENJE DJETETA**, arheološki lokalitet Tekić, rimsko groblje, G 37 svijetlo žuto, prozirno, rimsko staklo
Cjelina: 8,5 cm, otvor vrata: pr = 2, 23 cm, hranilica: pr = 7 mm
inv. br. 3436

Bočica je imala tijelo kuglastog oblika i izduženi vrat. Na sredini donjeg dijela bočice je mali otvoreni izvučeni istak u staklu za hranjenje djeteta.

4. **ČAŠA**, arheološki lokalitet Tekić, rimsko groblje, G 45 svijetlo zeleno, prozirno, rimsko staklo
Cjelina: v = 10,5 cm, otvor: pr = 8,5 cm
inv. br. 3434

Čaša je u donjem dijelu zaobljena, a prema gornjem dijelu otvora se ravnomjerno širi. Kružni otvor je ravan s profilacijom koja je na oplošju čaše još dva puta na razmaku ponovljena. Čaša ima samo kupu, a nožica je imala svoj stalak.

Ekspertizu i obradu predmeta od rimskog stakla izradila je 1972. i 1973. godine DUBRAVKA SOKAČ ŠTIMAC, muzejska savjetnica i arheologinja Gradskog muzeja i voditeljica iskapanja na arheološkom lokalitetu u Tekiću.

STAKLANA JANKOVAC

FOTOGRAFIJA, na izložbi

1. JANKOVAC, terenska fotografija, 2007. g.,
2. STAKLARSKO GROBLJE NA JANKOVCU, terenska fotografija, 2007. g.

STAKLANA DUBOKA

5. **ČAŠA**, staklana Duboka, 19. st.
Cjelina: v = 13,8 cm, kupa: pr = 7,5 mm, stjenka: debljina = 5 mm, stopa: pr = 7 cm
inv. br. 10.667

Čaša ima kružnu debelu stopu s jednom profilacijom na srednjem dijelu. Prijelaz ka kupi je niža, u sredini malo sužena nožica. Na nju se nastavlja kupa ba vastog oblika, u sredini malo šira, a u donjem i gornjem dijelu uža. Čaša, odnosno kupa čaše završava ravno brušenim otvorom.

6. **ČAŠA**, staklana Duboka, 2. pol. 19. st.
Puhano, brušeno, bezbojno, prozirno staklo.
Cjelina: de = 4 mm, pr = 6,8 cm, v = 16 cm
inv. br. KH 1225

Čaša je izrađena od prozirnog bezbojnog stakla. Stijenka joj je vrlo debela. Otvor joj je kružnog oblika. U gornjem dijelu je šira i malo zaobljena, a od sredine prema dolje je brušena i ima okomito kanelire, udubljena. Donji dio je dosta zadebljan i zaobljen prema dnu.

Poklonila Polanc Cezarina iz Požege, 1980. g.

7. **Krivac Jakob**, staklar, ČAŠA, staklana Duboka, 1870. Bezbojno, prozirno, staklo.
Cjelina: v = 13,5 cm, otvor: pr = 5 cm, cijelina: š = 6 cm, inv. br. K - 3124

Čaša ima vrlo debelu stijenku. Izrađena je od puhanog prozirnog stakla. U sredini je sužena, a dno joj je teško i zadebljano. U gornjem dijelu čaša se neznatno sužava. Izradio ju je u tvornici stakla u Dubokoj Jakob Krivac i poklonio Pavi Ivković u iz Velike. Čaša je iz 1870. godine. Čašu je muzeju poklonio tadašnji vlasnik čaše Marko Šedy, umirovljeni činovnik iz Kaptola 29. ožujka 1933. godine.

Poklon Šedy Marka iz Kaptola, 1933. g.

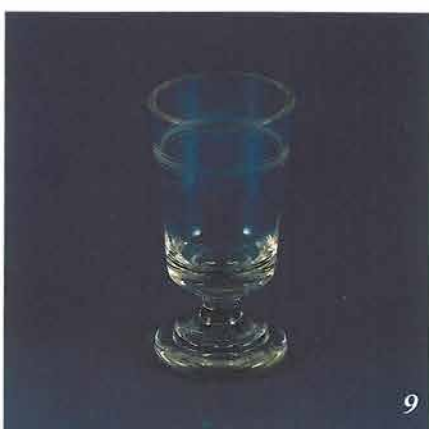
8. **ČAŠA**, staklana Duboka, 2. pol. 19. st.
Prozirno, bezbojno staklo.
Cjelina: v = 14,5 cm, stjenka: de = 6 mm, otvor: pr = 8 cm baza: pr = 6,5 cm, inv. br. 10.646

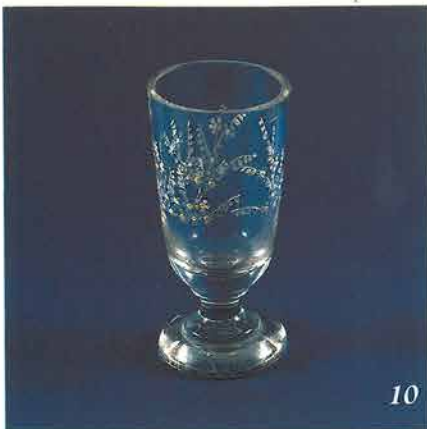
Stijenka čaše je izrazito debela, a na otvoru ravno rezana. Čaša se sastoji od tri dijela, zvonaste kupa, čaše, nožice sa plosnatim zaobljenim proširenjem u gornjem i donjem dijelu koji se spaja sa nosivim malo stupićem i stopom zaobljene i ukošene do ravnog dna. Čaša je bez ukrasa. Poklon Marković Radojke iz Požege, 1982. g.

9. **ČAŠA**, staklana Duboka, 19. st.
Bezbojno, prozirno, staklo
Cjelina: v = 13 cm, stjenka: de = 4 mm, otvor: pr = 7 cm, kupa: v = 8 cm
inv. br. 3470

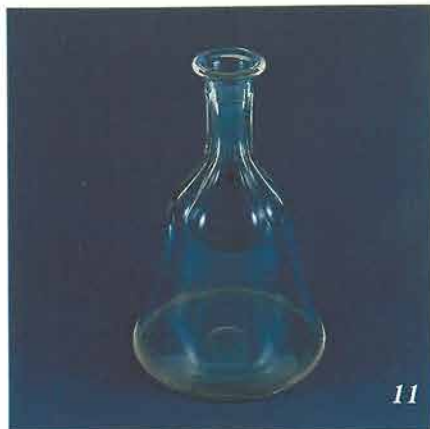
Čaša je izrađena od prozirnog, bezbojnog stakla u šumskoj staklani u Dubokoj kraj Velike. Valjkastog je oblika. U donjem dijelu kupa je blago sužena. Stoji na niskoj nižici koja se u donjem dijelu proširuje i čini kružnu osnovu. Staklo joj je zadebljalo, a uz gornji rub čaše su linije dvije tanje sa strane i jedna šira u sredini.

Otkupljeno od Zvekić Jule iz Velike

10

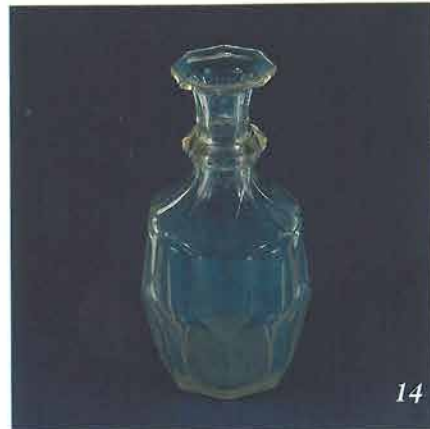
11

12

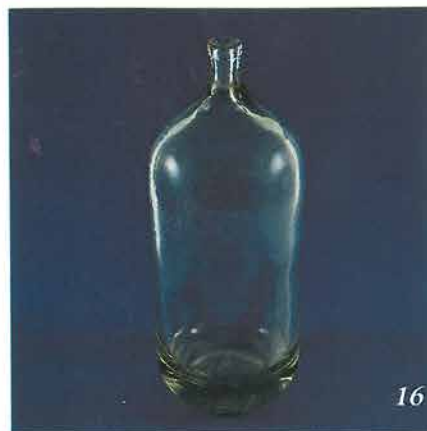
13

14

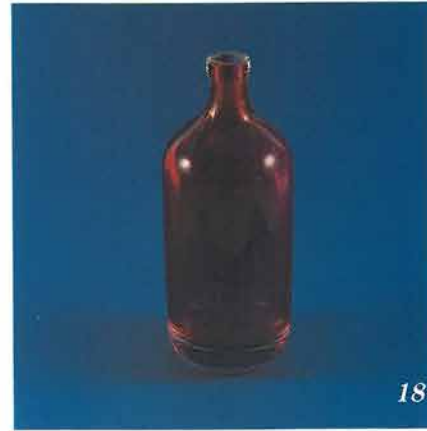
15

16

17

18

10. ČAŠA, staklana Duboka, 19. st. Bezbojno, prozirno, staklo. cjelina: v=14 cm stijenka: de=4 mm, otvor: pr=7 cm, kupa: v=9 cm, inv. br. 3471

Čaša je izrađena u šumskoj staklani u Dubokoj kraj Velike u 19. st. Čaša ima valjkasto blago ukošenu kupu oslikanog oplošja plavim cvijećem (potočnicama), kratku debiju nožicu i debiju kružnu stopu. Otvor čaše završava debijom ravnom stijenkom. Otkupljeno od Zvekić Jule iz Velike.

11. BOCA, staklana Duboka, 19. st. Prozirno, bezbojno, staklo. otvor: pr=4,4 cm, dno: pr=14,5 cm, cjelina: v=23,2 cm,

Boca je zvonastog oblikovanog tijela. Ima tavno široko dno sa malom udubinom na sredini dna. Prema gornjem dijelu je zvonasto sužena, a prema grlu kanelirana, užjebana sa 8 kanelira, užjebljena pri donjem dijelu oblikujući udubljene latice. Vrat joj je isto užjeban ali sa užim užjebljenjem, a uz gornji dio je ravna završavaju kružnim prstenastim otvorom. Privatno vlasništvo Mirjana Šperanda, viša kustosica Gradskog muzeja

12. ČAŠA, staklana Duboka. Prozirno, bezbojno, staklo. cjelina: pr=7,2 cm, otvor: pr=5,3 cm, v=10,4 cm, inv. br. 10.669

Čaša ima sedmerostrano debije dno. Uzdužne plohe ukrašavaju joj površinu do gornjeg dijela koji je sasvim gladak. Poklonio Dionizije Smojvir iz požege, 1992. g.

13. ČAŠA, staklana Duboka, 19. st. Bezbojno, prozirno, staklo. cjelina: v=7,2 cm, otvor: pr=5,7 cm, dno: pr=5 cm inv. br. 10.668 a, b, c

Čaše imaju debije osmerostrano dno i kaneliranu, užjebanu vanjsku površinu. Iznutra čaša je kružnog presjeka i potpuno glatka. Od donjeg do gornjeg dijela neznatno se širi.

14. BOCA, staklana Duboka, 1870. Bezbojno, prozirno, staklo. cjelina: v=26 cm, stijenka: de=6 cm, otvor: pr=7,5 cm, dno: de=10 cm, pr=10,6 cm, inv. br. 10.672

Boca ima debiju stijenku, dno joj je debelo i osmerokutno, a kruškoliko tijelo potpuno brušeno i podijeljeno na peterokutna i šesterokutna polja. U gornjem dijelu boca se sužava prema brušenom prstenu iz kojeg izlazi i širi se prema van završavajući osmerostranim otvorom.

15. ČAŠA NA NOZI, staklana Duboka, 19. st. Puhano, prozirno, staklo. cjelina: v=12,2 cm stope: pr=5,7 cm, otvor: pr=6,3 cm inv. br. KH -1223 a

inv. br. KH -1223 a

Čaša je izrađena od prozirnog stakla, debije je stijenke. Čaša ima nižu stopu na koju se nastavlja kupa koja na vanjskoj strani ima okomita ravna užjebljenja, kanelire.

16. BOCA, staklana Duboka, početak 20. st. Puhano, bezbojno, prozirno staklo. cjelina: v=32 cm, s=12 cm inv. br. 10.637

Boca duguljastog oblika. U gornjem dijelu kratkog i uskog grla, zaobljenog prstenastog otvora. U sredini glatka i ravna, a u donjem dijelu zaobljena, teškog, debelog dna. Poklonio Katavić Petar iz Požege, 1989.g.

17. STAKLENI ROG ZA BARUT, staklana Duboka, 19. st. Prozirno, bezbojno, staklo. cjelina: dužina=8 cm, v=6 cm, s=3 cm inv. br. K 2434

Stakleni rog za barut oblikovan je poput kundaka puške, ali neravnog debijeg dna. Posuda je plosnata, zaobljenog desnog i lijevog kraja i spremišta koje se prema gore sužava. Sa prednje i stražnje strane površina je glatka, a sa strana, na bridovima je tišjnjena i ima po dvije brazde, kanelire. Otvor je razbijen i nepravilan, a čaša je s jedne strane u masi napuknuta. Poklonio Prates Ivan iz Jakšića, 1931.g.

18. BOCA OD CRVENOG STAKLA, staklana Duboka, 2. pol. 20. st. Bezbojno i obojeno (rubinsko) staklo. cjelina: pr=2,7 cm, pr=8,5 cm, v=10,5 cm inv. br. KH 1436

Staklena boca izrađena je od prozirnog rubin stakla. Jednostavnog je izduženog oblika. Dno joj je kružno i zadržano, a tijelo glatko. Vrat je relativno kratak i završava prstenastom profilacijom na otvoru. Poklonio Leo Brozović iz Požege, 2006.g.

19. BOCA, Duboka, 19. st. Prozirno, bezbojno, puhano, staklo. cjelina: v=21,8 cm, s=14,3 cm, otvor: pr=2,7 cm inv. br. K - 1970

Plosnata ovalna boca od prozirnog bezbojnog debijeg stakla. Vrat boce ima jedan prsten s jednim prstenom, a završava isto tako s kosim prstenastim zaglađenim završetkom.

20. staklar ALBERT HAAS, BOCA, staklana Duboka, 1870. Prozirno, zeleno staklo. cjelina: v=11,5 cm, s=8 cm, otvor: pr=5 cm inv. br. 10.639

Oblikom slijedi ambalažno staklo. Stopa je glatka prstenasta, tijelo glatko trbušasto sa dva prstenasta ukrasa u gornjem dijelu i donjem dijelu boce na kojima su ispućene točkice. Gornji dio otvora završava užjebljenjem, a iznad njega sam otvor završava ravnim glatkim prstenom. Poklon za izložbu stakla Edite Varljen rod. Kurtaker iz Požege, Zagreb, 2007.g.

FOTOGRAFIJA na izložbi

1. BOCA koju je izradio ALBERT HAAS, staklar u staklarni u Dubokoj između 1870 i 1880. godine i pradjed Edite Varljen rod. Kurtnaker koja je poklonila ovu bocu.

Snimio Dormagoj Zarić

2a. PISMO EDITE VARLIJEN ROD. KURTNAKER Gradskom muzeju u Požezi o povijesti boce koju je izradio njen pradjed Albert Haas. (kopija na izložbi)

STAKLANA ZVEČEVO

21. STAKLOVINA, grumen stakla staklane Zvečevo, 1917. Bezbojno, prozirno staklo.

cjelina: dužina=27,5 cm, š=14 cm
inv. br. 10.655

Grumen stakla nepravilnog je oblika. Težak je 5,40 kg, a prema riječima Ivana Pratesa, ravnajućeg učitelja iz Jakšića ostao je nakon požara 1917. godine.

Poklonio Ivan Prates iz Jakšića.

22. STAKLOVINA, grumen stakla staklane Zvečevo, početak 20. st.

Prozirno plavo - zeleno staklo.

cjelina: dužina=10 cm, v=10,5 cm, š=17 cm
inv. br. 10.656

Grumen je nepravilnog oblika i oštih bridova. Predstavlja otpadnu staklovinu staklane Zvečevo koja je pronađena krajem šezdesetih godina 20. stoljeća u blizini mjesta gdje se staklana nalazila.

Poklonila Dubravka Sokač Štamac, muzejska savjetnica Gradskog muzeja u Požezi i njen otac Ivo Sokač, kraj 60. - tih 20. st.

23. ZVEČEVO, razglednica TVORNICA STAKLA NA ZVEČEVU, detalj, 1900.

Tisak na kartonu.
cjelina: v=9 cm, š=14 cm
inv. br. KH 1373

Na razglednici je prikaz zgrade tvornice s jedne strane i s druge strane je trgovina mješovitih robe Josefa Holzera.

24. ZVEČEVO, razglednica BRUSIONICA STAKLANE NA ZVEČEVU, detalj, 1900.

Tisak na kartonu.
cjelina: v=9 cm, š=14 cm
inv. br. KH 1374

Na razglednici je s jedne strane prikazan pogled na selo Zvečevo, a s druge brusionica staklane na Zvečevu.

25. ČAŠA, staklana Zvečevo, kraj 19. st. Prozirno, bezbojno, staklo, brušeno.

cjelina: pr=6,5 cm, otvora: pr=6,9 cm,
cjelina: v=12,3 cm,
inv. br. 10.664 a, b

Čaša ima kružnu stopu. Nožica je na malo zadebljalom dijelu stope, tankom prstenu i na sredini naglašenom dijelu u obliku kapijice nad kojim se nastavlja nodus koji završava naglašenim prstenom. Na nožici je stožasta kupa donjeg zadebljalog dijela, srednjeg ukrašenog bogatim floralnim i vitičastim ukrasom na dvije strane. U gornjem dijelu čaše je oko cijele kupe gusti sitni ukras s

boгатim prepletom u obliku trake. Rub čaše je ravan, a stjenka tanka.

Poklonila obitelj Kempf iz Požeze, 2007. g.

26. ČAŠA, staklana Zvečevo, 19. st. Prozirno, bezbojno, staklo, prevučeno mliječnim bijelim i ružičastim staklom, oslikano.

cjelina: v=12,2 cm, otvor: pr=5,5 cm
inv. br. KH 1226

Čaša je izrađena od prozirnog bezbojnog stakla. Kupa čaše prevučena je u donjem dijelu bijelim mliječnim, a u gornjem dijelu ružičastim staklom. Površina je oslikana vijencem, girlandom od pet crvenih ruža i zelenih listića, a crtež je naglašen tankim bijelim ravnim i polukružnim linijama. Nožica se sastoji od punog staklenog nodusa, čvora i donjeg staklenog dijela u obliku kapije. Stopa je kružnog oblika i zaravnjena.

Poklonila Slavica Šulc iz Požeze.

27. ČAŠE S MOTIVOM GRANČICE, staklana Zvečevo poč. 20.st.

Prozirno, bezbojno, staklo.
cjelina: pr=5,7 cm, v=8 cm
inv. br. KH 1228 a, b, c

Čaša je ravne, tanke, stijenke i kružnog malo zaobljenog dna. Na oplošju je čaše izbrusen motiv grančice.

Poklonio sveučilišni profesor Tihomil Stahuljak iz Zagreba, 70. - tih godina 20. st. (čaša a, b)

Poklonila Jelka Kurtnaker iz Požeze, 1996. g. (čaša c)

28. ČAŠA, staklana Zvečevo, kraj 19. st. Prozirno, bezbojno, brušeno, staklo.

cjelina: v=17,8 cm, otvora: pr=5,3 cm
inv. br. KH 1227 a, b, c, d, e

Čaša je izrađena od prozirnog, bezbojnog stakla. Sastoji se od izdužene zvonolike kupe koja u gornjem dijelu ima brušeni ukras girlande čiji je motiv tri puta ponovljen. Nožica čaše je kratka i tanka, a odmah podno kupe je mali, tanki tanjurasti nodus, čvor. Stopa je kružna i ravna, a nad njom je oblikovan još jedan izbočeni istak. U gornjem dijelu čaša je malo povijena prema van.

Poklon Slavice Šulc iz Požeze.

29. ČAŠA, staklana Zvečevo, početak 20. st. Bezbojno, prozirno, staklo.

cjelina: v=10,2 cm, otvor: pr=8,9 cm,
stopa: pr=7,2 cm,
inv. br. 10.675

Čaša ima široko kružno dno nad kojom je nožica sa donjim manjim i gornjim većim prstenom i valjkastim stupićem u sredini. Nožica je pod širokom kupom vrlo sužena. Kupa je u donjem dijelu ravna i široka, poput pladnja, a vanjska kružna ploha joj je ukrašena brušenim stiliziranim floralnim motivom poput čipke i malo ukošena prema van. Otvor čaše je širok i ravan.

Poklonila Jelka Kurtnaker iz Požeze, 1996. g.

19

20

21

22

Fabrikgebäude

Gruss aus der Glas-Fabrik Zye

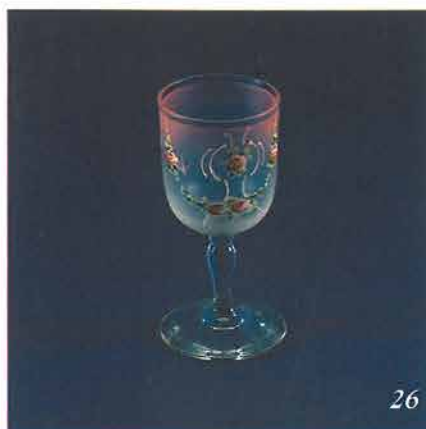

Schleiferei

24

25

26

27

28

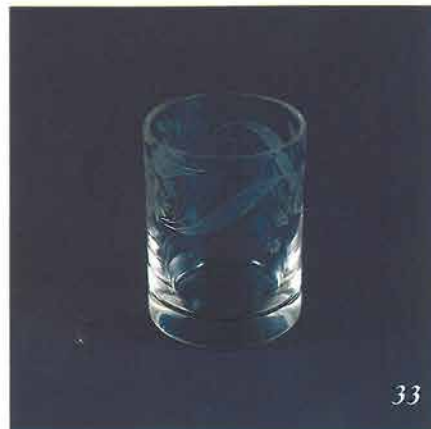
29

30/31

32

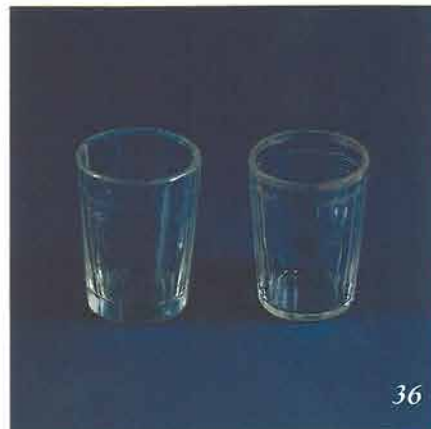
33

34

35

36

37/38

30.
BOCA, staklana Zvečevo, 19. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
cjelina: v=21,5 cm, čep: duž=8 cm
inv. br. 10.638

Boca u donjem dijelu ima višekutno kanelirano obrađeno tijelo koje se odozdo prema gore širi zatim prstenom prelazi u drugi dio vrata boce koji u gornjem srednjem dijelu prelazi u višekutno obrađeni nodus (čvor) iz koje se nastavlja neznatno prošireni dio glatkog kružnog otvora. Boca zatvara stakleni obrađeni u gornjem dijelu čep.

Poklon Dionizija Smojvira iz Požege, 1992.g.

31.
ČAŠA na nozi, staklana Zvečevo, Kraj 19. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
cjelina: v= 11,7 cm, otvor: pr= 5,8 cm,
stopa: pr= 5,8

inv. br. KH - 1223 a, b, c, d

Čaša na nozi od prozirnog bezbojnog stakla sastoji se od zvonolike kanelirane, užijebijene kuje, nožice s malim tanjuraštim čvorom na sredini i višestranice stope.

Poklon Dionizija Smojvira iz Požege, 1992.g.

32.
BOCA, staklana Zvečevo, početak 20. st.
Prozirno, bezbojno, tiješnjeno, brušeno staklo.
cjelina: v=24,5 cm, boca: v=19,5 cm, š=9 cm,
čep: v=8,7 cm, š=3 cm
inv. br. 10.625

Plosnata boca od debljeg stakla s ručkom, valovito na tri strane prema van oblikovanog otvora, izvijene četverobridne ručke i jajolikog blago kaneliranog plosnatog punog čepa sa utisnutim zrakom u obliku kapi kroz cijelu unutrašnjost čepa. Na dnu boce izbrušen je kružni zrakasti ukras. Tijelo je sa bočnih strana stiješnjeno tako da je boca oblikovana u plosnati blago četverobridni jajoliki oblik završavajući s ravnim dnom.

Poklonila obitelj Kempf iz Požege, 2007.g.

33.
ČAŠA, staklana Zvečevo, 19. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
cjelina: pr=4,7 cm, v=6,1 cm
inv. br. 10.671

Mala, ravna čaša debelog dna i deblje stijenke. U gornjem dijelu čaše je izbrušen valoviti cvjetasti i listasti motiv grupiran u tri cjeline koji se povijaju po vanjskom oplošju. Otvor je prema van tanko izbrušen, a dno s vanjske strane blago povijeno prema unutra.

34.
ČAŠA, staklana Zvečevo, kraj 19. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
cjelina: v=5,4 cm, otvor: pr=3 cm, dno: pr=2 cm
inv. br. KH 1230

Čašica je valjkastog oblika, malih dimenzija, površina joj je glatka, ali je iznutra užijebijena, kanelirana, tako da se kanelire tek izvane ispod glatke vanjske površine naziru. Dno je ravno, a otvor završava pozlaćenim ukrasnim rubom.

35.
ČAŠA, staklana Zvečevo, kraj 19. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
cjelina: v=7,5 cm, š=3 mm, dno: pr=4,2 cm,
otvor: pr=5,2 cm
inv. 1231

Čaša je glatke površine, valjkastog oblika, u donjem dijelu je uža nego u gornjem. Srednje je veličine, ravnog dna. Otvor završava jednostavnim srebrnim ukrasnim rubom.

Poklonila Slavica Šulc iz Požege.

36.
ČAŠE, Lobmeyer, staklana Zvečevo, kraj 19. st.
Prozirno, bezbojno staklo, zlatna boja.
cjelina: v=6,3 cm, stopa: pr=3,6 cm,
otvor: pr=4,5 cm,
inv. br. 10.673 a, b
Čaša je malih dimenzija, uzdužno je užijebana sa 14 kanelira koje određuju i isto toliko stranica dna. U gornjem dijelu je oslikan cvjetni i vitičasti motiv.

37.
GRUMEN STAKLA, staklana Zvečevo, 20. st.
Zeleno, prozirno, staklo.
cjelina: debljina=2,8 cm, dužina=10,5 cm, š=4 cm
inv. br. KH - 226 a
Zelenkaste boje, neobrađeno, staklo. Staklo je donešeno sa Zvečeva. Predstavlja otpad staklovine koji nije obrađen.

Poklonio ing. Puač iz Velike, 1952. g.

38.
GRUMEN STAKLA, staklana Zvečevo, 20. st.
Zeleno - plavo, bezbojno, staklo.
cjelina: debljina=3,5 cm, dužina=6 cm, š=5 cm
inv. br. KH - 226 b

Zelenkasto - plave boje, neobrađeno, staklo. Staklo je donešeno sa Zvečeva. Predstavlja otpad staklovine koji nije obrađen.

Poklonio ing. Puač iz Velike, 1952. g.

39.
MUHOLOVKA, staklana Zvečevo, kraj 19. st.
Prozirno staklo, bezbojno.
Cjelina: v= 15,8 cm, otvor: pr= 2,8 cm
inv. br. 10.636

Muholovka je izrađena u obliku boce trbušastog oblika sa podvučenim dnom pod tijelo i otvorenim prema unutra. Stakleno tijelo postavljeno je na tri staklene nožice. Vrat je kratak, a u gornjem dijelu ima prsten na koji se nastavlja dio završen kružnim otvorom.

40.
ČAŠA s natpisom "ZVEČEVO", staklana Zvečevo početak 20. st.
Prozirno, bezbojno, brušeno, staklo.
cjelina: visina=9,5 cm, otvor: pr=6,5 cm
dno: pr=7,5 cm
inv. br. KH - 1222

Čaša je izrađena od prozirnog bezbojnog stakla. Dno joj je zadebljalo, a stijenka vrlo tanka. Čaša se prema otvoru sužava. Ručka joj je od pune staklene mase polukružno savijena. Čaša na sredini, suprotno od ručke ima natpis "Zvečevo" koji je upisan u ukrasnu vrpцу ukrašenu buketom zvončica.

Poklonio Ivan Stoić iz Požege

41. **STAKLENI VRČ S POKLOPCEM I OSLIKANIM MOTIVOM POŽEŠKOG TRGA**
Stakleni vrč s oslikanim požeškim trgov, staklana Zvečevo, kraj 19. st.
Prozirno, bezbojno, staklo, višebojni oslik.
cjelina: v=9,5 cm, stijenka: š=4 mm,
otvor: pr=8,5 cm, dno: pr=7,5 cm,
inv. br. 10.644

Vrč je izrađen od prozirnog bezbojnog stakla. Stjenka mu je tanka. U donjem dijelu je širi, a prema gore se sužava. Na otvoru ima metalni polopac koji se otvara u gornjem lepezasto ukrašenom dijelu metalne ručke. Na vanjskoj staklenoj površini vrča naslikan je trg Franje Josipa u Požeji.

42. **ČAŠA S MONOGRAMOM MILKE TRNINE**
Početak 20. st., staklana Zvečevo
Prozirno, bezbojno, brušeno, staklo.
cjelina: v= 9,2 cm, otvor: pr= 6,7 cm,
stijenka: debljina= 2 mm
inv. br. KH 1333

Čaša s monogramom operne pjevačice Milke Trnine jednostavnog je ravnog oblika, tanke stijenke, neznatno ukošene prema ravnom dnu. Otvor je ravan. Na čaši su tankim ukrasnim slovima ispisana početna slova "M T", operne pjevačice Milke Trnine.

pklon Dionizija Smojvira iz Požege, 1992.g.

STAKLANA IVANOVO POLJE

43. **STOLNA SVJETILJKA, 1. pol. 20. st.**
Mliječno i bezbojno staklo, metal.
cjelina: v=37,8 cm, stopa: š=16 cm,
otvor sjenila: pr=10,4 cm,
inv. br. 10.663

Svjetiljka je na metalnom lijevanom ukrasnom stalku koji je umjetnički oblikovan u tri ukrasne nožice u obliku izvijenog rokaja. Nosač se sužava u nodus, čvor nad kojim je prozirno stakleno spremište za petrolej. Nad spremištem je sjenilo od mliječnog stakla oblikovano u donjem dijelu kao prema unutra povijena kalota, a u gornjem slijedi prsten i stakleni prema van izvijeni otvor. Naknadno je u svjetiljku ugrađena struja.

44. **ZDJELA, Ivanovo Polje, 19. st.**
Prozirno, bezbojno, brušeno staklo.
cjelina: pr=20,5 cm, stijenka: de=2 cm,
cjelina: v=6 cm,
inv. br. 10.621

Konkavna zdjela od prozirnog stakla ravnog kružnog otvora sa diskretno brušenim vitičastim ukrasom na oplošju vanjskog dijela. Zdjela je položena na tri izvijene mnogo bridne nožice. Ove višebridne nožice poput pužica često su držale staklene predmete izrađene u Ivanovu Polju.

Poklon obitelji Kempf iz Požege, 2007.g.

45. **STAKLENI VRČ, staklana Ivanovo Polje, 2. pol. 19. st.**
Prozirno, bezbojno staklo, matirani staklorez, liješenje.
cjelina: v=21,5 cm, otvor: pr=9,2 cm,
baza: pr=7 cm,
inv. br. 10.657

Vrč ima kružnu plitku stopu. Sužava se prema debijem prstenastom postolju na kojem stoji spljošteno kuglasto prošupljeno tijelo na koje se nastavlja vrat vrča jednake širine. Vrč završava ukrašenim otvorom. Iz dna s unutrašnje strane izlazi šuplja izvijena cijev koja u vanjskom dijelu ima funkciju ručke. Ručka i rub otvora ukrašeni su stiliziranim staklenim listićima koji se spajaju križnim ukrasom nad otvorom. Na površini tijela i vrata su floralni ukrasi, dok je gornjem dijelu vratnog dijela ukrasni medaljon sa slikom koja prikazuje ruku koja daje čašu i mač koji pada na tlo i simbolično prikazuje pomirenje. Uz rub vrča je ispisano ukrasnim slovima natpis na njemačkom jeziku "ich folge willig deaz zug".

46. **ČAŠA, staklana Osredek kraj Samobora, 1901.**
Prozirno, bezbojno, brušeno staklo.
cjelina: v=13,5 cm, otvora: pr=6 cm,
baza: pr=6,5 cm
inv. br. 10.631

Čaša ima zvonoliku kupu i blago spljošenu u gornjem dijelu zvonoliku stopu. Kupa je ukrašena brušenim geometrijskim ukrasom gdje dominira motiv mendra koji se oblikuju u kružni vijenac oko kuje koja je spojena sa prošupljenom kružnom stopom višekutno brušenim čvorom. Uz Ivanovo Polje staklana Osredek izrađivala je staklo na kojima su se mogli prepoznavati stilski oblici. Jedna od karakteristika čaša Osredeka su bile prošupljene stepenaste stope, za razliku od onih u Ivanovu Polju koje su bile izvijene i prošupljene. Čaše Osredeka su neobično lagane.

Poklonila obitelji Kempf iz Požege, 2007.g.

47. **BOCA U OBLIKU VOJNIKA, staklana Ivanovo Polje, 1870.**
Prozirno, bezbojno, lijevano, staklo.
cjelina: pr=7,5 cm otvor: pr=1,5 cm, cjelina: v=18 cm, š=9 cm
inv. br. KH-2893

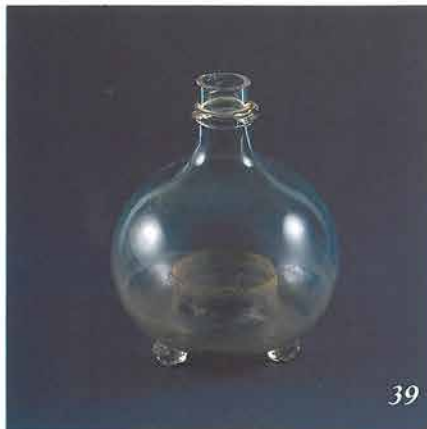
Staklo je oblikovano kao prošupljena boca prepoznatljive figure vojnika. U gornjem dijelu figure, na vrhu je mali otvor boce.

Poklonila Marija Fabijan, 1932. g.

48. **DRŽAČ PRIBORA ZA JELO, staklana u Ivanovu polju, 19. st.**
Prozirno, bezbojno, brušeno staklo.
cjelina: de=1,5 cm, dužina=9,7 cm, v=3,4 cm
inv. br. 10.652

Držać pribora za jelo oblikovan je brušenjem pravokutnih ploča jednake debljine. U donjem dijelu ima dvije polukružne nožice sa blago polukružnom donjom plohom. U gornjem dijelu držać je sedlasto oblikovan, sa strana koso brušen.

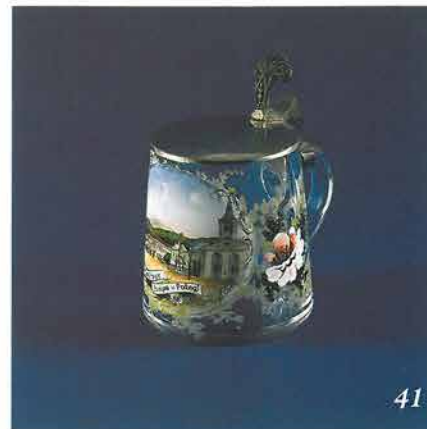
Poklonila Balog Štefica iz Požege.

39

40

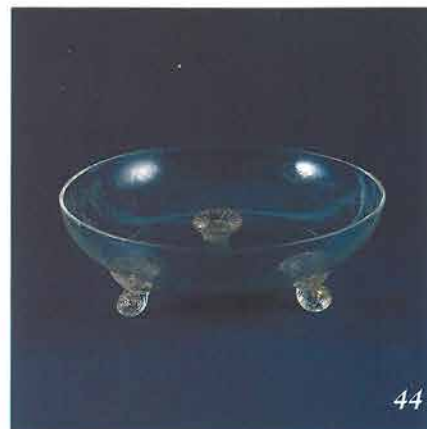
41

42

43

44

45

46

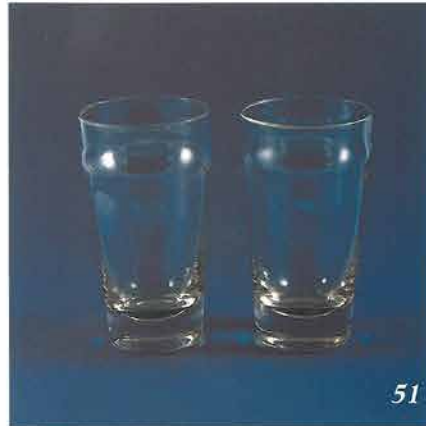
47

48/49

50

51

52

53

54

55

56

57

49.
DRŽAČ PRIBORA ZA JELO, staklana u Ivanovu polju 19. st.
Prozirno, bezbojno, brušeno staklo.
inv. br. 10.653
Držač je oblikovan od pravokutne ploče jednake debljine. U donjem dijelu je ravan. Sa strane u vanjskom dijelu ima dva zaravnjena blago ukošena ista istaka koji se od vrha polukružno vraćaju u unutrašnji isto tako ravni, ali uži dio. Unutrašnji dio je četverobridno je brušen.
Poklonila Balog Štefica iz Požege.

50.
PLADANJ NA NOZI, Ivanovo Polje, 19. st.
Bezbojno, prozirno, staklo, matirani staklo.
cjelina: v= 21 cm, kupa: pr= 25,2 cm, stopa: pr= 15 cm, stijenka: debljina= 5 mm
inv. br. K 2255

Pladanj je u izradu u obliku reprezentativne zdjele. Kupa ima floralni ukras - na vanjskoj površini posude koji je matiran. U ukrasnom dijelu kupa je natpis "Crufts aus Danuvar". Zdjela pladnja postavljena je na staklenu stopu koja je povezana staklenim čvorom sa gornjim dijelom posude.

DVORAC U TRENKOVU

51.
ČAŠA, dvorac Trenkovo, 19. st.
Bezbojno, prozirno, staklo.
cjelina: pr= 7 cm, stijenka: de= 7 mm, dno: pr= 5 cm, cjelina: v= 14 cm,
inv. br. KH 1229 a, b
Čaša ima glatku površinu. U gornjem dijelu ima blago izbočeni, zaobljeni istak, profilaciju. Otvor je kružni, ravan, a stijenka vrlo tanka. Čaša se sužava prema donjem dijelu, završavajući debelim užim dnom.
Poklonila Novak Marija iz Trenkova, 1977. g.

52.
BOČICA ZA MIRISNU VODU, dvorac u Trenkovu, 19. st.
Brušeno, prozirno, žuto staklo.
cjelina: v= 17,5 cm, š= 10 cm
inv. br. KH 1426

Bočica za mirisnu vodu oblikovana je kao kuglasta kanelirana, užijebljena staklena posuda koja ima pravilnu četvrtastu bazu, izbrušeno tijelo i užijebljeno, te metalni mehanizam za prskanje na uskom otvoru kružnog presjeka. Na bočicu je pričvršćen čvorasti ukras s resama od konca.
Poklonila Vera Pavlović iz Požege, 2003.g.

53.
POSUDA ZA KREMU, dvorac u Trenkovu, 19. st.
Brušeno, žuto staklo.
cjelina: v= 17,5 cm, š= 10 cm
inv. br. KH 1427

Posuda za kremu izrađena je od stakla. Oblikovana je iznutra kao prošupljena kugla. Izvana po sredini ima okomite kanelirane, a spaja se na sredini. Postavljena je na punu staklenu četvrtastu stopu, a na gornjem dijelu poklopca oblikom isti, ali malo manjih dimenzija postavljena je držač kako bi se poklopac lakše podigao.
Poklonila Vera Pavlović iz Požege, 2003.g.

54.

BOČICA ZA MIRISNO ULJE, dvorac u Trenkovu, 19. st.
Brušeno, prozirno, bezbojno staklo.
cjelina: v= 14,5 cm, š= 10 cm
inv. br. KH 1425
Bočica za mirisno ulje sastoji se od četiri dijela. Tijelo je kuglaste kanelirane površine koja stoji na četvrtastoj, pravilnoj, debljoj, glatkoj, stopi, a završava tankim vratom kružnog otvora. Bočica ima stakleni čep koji odgovara kružnom otvoru i pravilnu, glatku četvrtastu glavu.
Poklonila Vera Pavlović iz Požege, 2003.g.

55.
DAMSKO RUČNO OGLEDALO, dvorac u Trenkovu 19. st.
Polirano, zrcalno, staklo.
cjelina: dužina= 15 cm, dužina= 32,5 cm, š= 11,8 cm, drška: dužina= 18 cm
inv. br. KH 1428

Iskucani metal, raznobojni konac. Damsko ručno ogledalo je ovalnog oblika. Obrubljeno je metalnim iskucanim rubom. Površina ogledala je na rubu malo brušena, a očuvana je u potpunosti. Poledina je presvučena svilom bijele, ali malo požutele boje na kojoj je izvezen goblen s motivom cvijeta. Drška je metalna i posrebrjena, a ima oblik zavežljaja stapki na kojima se na vrhu nalazi cvjetni motiv. Na dršci su vidljivi tragovi pozlate.
Poklonila Vera Pavlović iz Požege, 2003.g.

STAKLO SVJETILJKI

56.
STOLNA SVJETILJKA, početak 20. st.
Mlječno svjetlozeleno i prozirno bezbojno staklo, metal.
cjelina: v= 43 cm cjelina: o= 36 cm, stalak: v= 14 cm, cilindar: v= 23 cm, inv. br. 10.650

Stolna svjetiljka sastoji se od tri osnovna dijela: metalnog stakla sa tipičnim secesijskim floralnim prošupljenim ukrasom. Stopa mu je prošupljena, a prema gore se sužava. Čaša stope se proširuje u gornjem dijelu i pridržava staklenu spremište za petrolej od mlječnog svijetlo zelenog stakla na kojem je metalni mehanizam. Treći dio je cilindar od bezbojnog prozirnog stakla u donjem dijelu je proširen, a u gornjem se sužava završavajući sa užim ravnim otvorom.
Poklon Marka Paučića iz Pavlovača.

57.
STOLNA SVJETILJKA S RUŽIČASTIM SJENILOM, kraj 19. st.
Mlječno, matirano, ružičasto staklo.
cjelina: v= 73 cm, stakla: v= 45 cm, cilindar: dužina= 28,7 cm, pr= 3,2 cm, v= 28 cm, inv. br. 1217

Stolna svjetiljka svjetila je na petrolej. Sastoji se od tri glavna dijela. Svjetiljku nosi masivni metalni stalak od tuča patiniran srebrom s dvije drške izgledom poput anđela realistično oblikovane glave i stiliziranog tijela. Sjenilo je izrađeno od mlječnog ružičastog stakla cvjetnih matiranih motiva koji završavaju na blago nazubljeno - valovitim otvoru. U donjem dijelu cilindra su geometrizirani floralni motivi. Svjetiljka ima ravan, prozirni stakleni cilindar neznatno udubljen koji prelazi u neznatno šire oplošje ravno završeno. Na gornjem dijelu u zlatnoj boji otisnuta je oznaka proizvođača "S. Reich * C- Wien - 15 III".
Poklon Eve Ašner iz Požege.

58. **STOLNA SVJETILJKA S PLAVIM SJENILOM**
Mlječno, plavo matirano staklo.
cjelina: v=64,5 cm, stalak: v=39,5 cm,
sjenilo: v=25 cm
inv. br. 1218

Stolna svjetiljka svjetlija je na petrolej. Sastoji se od tri glavna dijela. Svjetiljku nosi masivni metalni stalak oblikovan poput vaze (tipa amfore). U donjem dijelu kružne baza izrađena je od lakiranog drveta. Ručke su oblikovane poput anđela stiliziranih oblika. Sjenilo je izrađeno od mlječno, plavog ljevanog i matiranog stakla. Poklon Eve Ašner iz Požege.

58a. **ZGRADA I TRGOVINA STAKLA JOSIPA KRAUSA U POŽEGI, razglednica, tisak na kartonu.**
cjelina: v=13,8 cm, š=9 cm
inv. br. 10.678

Razglednica prikazuje zgradu u kojoj se 1910. godine nalazila trgovina stakla u Požegi na Trgu Franje Josipa. Naziv "staklana" ispisan je u gornjem dijelu zgrade nad lukom iznad središnjih vrata koje vode na balkon.

STAKLO S MONOGRAMIMA GRAĐANSKIH OBITELJI

59. **ČAŠA S ispisnim imenom "BARICA", početak 20. st.**
Prozirno, bezbojno staklo.
baza: pr=5,3 cm, otvora: pr=5,5 cm,
cjelina: v=10,5 cm
inv. br. 10.627

Čaša je postavljena na tanju kružnu stopu iz koje iz središta izlazi ravna nožica, neznatno u gornjem dijelu zadebljana. Na nožici se nalazi kupa koja se malo širi prema otvoru. U gornjem dijelu čaše je tankom linijom izbrušeno pet geometrijskih visećih ukrasa koje nosi vijenac oblikovan motivom meandra. U donjem dijelu kupe rukopisom je brušeno ime Barica.

Poklon obitelji Kempf iz Požege, 2007.g.

60. **BOCA TOME PL. KRALJEVIĆA, požeškog županijskog suca, staklana Duboka**
kraj 19. st., staklana Duboka
Bezbojno, prozirno, staklo.
Cjelina: v= 25 cm, otvor: pr= 4,2 cm,
stopa: pr= 9,2 cm
inv. br. K 954

Boca je izrađena poput izduženog glatkog balona. Ima široku tešku stopu iz koje počinje tijelo boce od stakla na kojem je izbrušen inicijal T K (Tomo Kraljević). Završava neznatno proširenim i kružnim otvorom.

Poklon Ljudevite Turelli pl. Kraljević iz Požege, 1925. g.

61. **ČAŠA S MONOGRAMOM "I F", 2. pol. 19. st.**
Prozirno, bezbojno, staklo, matirani staklorez.
cjelina: v= 17,4 cm, otvor: pr= 4,8 cm,
stopa: pr= 5,7 cm
inv. br. 10.642

Čaša je valjkastog oblika. Izrađena je od prozirnog bezbojnog stakla. Odozdo do trećine visine je brušenih

okomitih ravnih ureza iznad kojih se na sredini s jedne strane nalazi brušeni monogram "I F" kitnjasto ispisani. Monogram je uokviren brušenim viticama. Uz sam rub je tanko brušena linija koja naglašava kružni otvor. Poklonila obitelj Kempf iz Požege, 2007.g.

62. **ČAŠE s inicijalima "FT", staklana Zvečevo, kraj 19. st.**
Prozirno, bezbojno, brušeno, jetkano staklo.
cjelina: pr=5,8 cm, v=16,5 cm, otvor: pr=4,4 cm
inv. br. 10.632 a

Čaš s jedne strane oplošja kupa imaju brušene inicijale FT. Kupa je izduženog oblika uskog otvora koji je sa ravnom kružnom stopom spojen ravnim plosnatim prstenom nožice manjeg promjera. U gornjem dijelu čaše na oplošju tehnikom jetkanja izrađene su po dvije tanke kružnice gore i dolje, a u sredini oko oplošja kupa je jedna šira kružna traka.

Poklonila obitelj Kempf iz Požege, 2007.g.

63. **ČAŠE s inicijalima "FS", staklana Zvečevo, kraj 19. st.**
Prozirno, bezbojno, brušeno, jetkano staklo.
cjelina: pr=5,8 cm, v=16,5 cm, otvor: pr=4,4 cm
inv. br. 10.632 b

Čaša s jedne strane oplošja kupa ima brušene inicijale FS. Kupa je izduženog oblika uskog otvora koji je sa ravnom kružnom stopom spojen ravnim plosnatim prstenom nožice manjeg promjera. U gornjem dijelu čaše na oplošju tehnikom jetkanja izrađene su po dvije tanke kružnice gore i dolje, a u sredini oko oplošja kupa je jedna šira kružna traka.

64. **ČAŠE s inicijalima "FF", staklana Zvečevo, kraj 19. st.**
Prozirno, bezbojno, brušeno, jetkano staklo.
cjelina: pr=5,8 cm, v=16,5 cm, otvor: pr=4,4 cm
inv. br. 10.632 a, b, c

Čaša s jedne strane oplošja kupa ima brušene inicijale FF. Kupa je izduženog oblika uskog otvora koji je sa ravnom kružnom stopom spojen ravnim plosnatim prstenom nožice manjeg promjera. U gornjem dijelu čaše na oplošju tehnikom jetkanja izrađene su po dvije tanke kružnice gore i dolje, a u sredini oko oplošja kupa je jedna šira kružna traka.

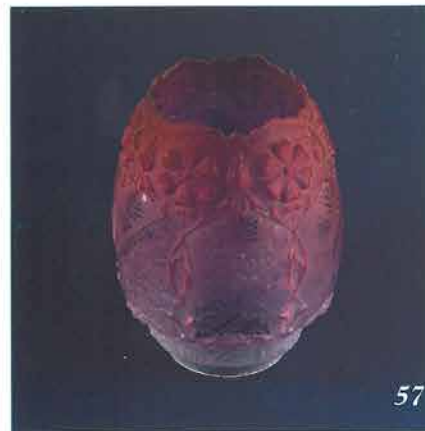
Poklonila obitelj Kempf iz Požege, 2007.g.

OSTALO STAKLO GRAĐANSKIH KUĆA U POŽEGI I POŽEŠKOM KRAJU

65. **ČAŠE, 19. st.**
Bezbojno, prozirno, brušeno staklo.
cjelina: v=12,8 cm, otvor: pr=7 cm, dno: pr=6,3 cm,
inv. br. 10.628 a, b

Čaša stoji na kružnoj stopi iz koje izlazi glatka staklana nožica u donjem dijelu tanja a u gornjem deblja blago se proširujući u polioptastu kupu iznutra diskretno podjelenu na 10 prema unutra oblikovanih reznjeva. Izvana glatku kupu ukrašavaju četiri kružna vijencića sa polukružnim girlandama na kojem su od istog uzorka trake naizmjenično kraći i duži visuljci. Sve zajedno visi na kružnoj virpci koja je brušena uz rub otvora.

Poklonila obitelj Kempf iz Požege, 2007.g.

57

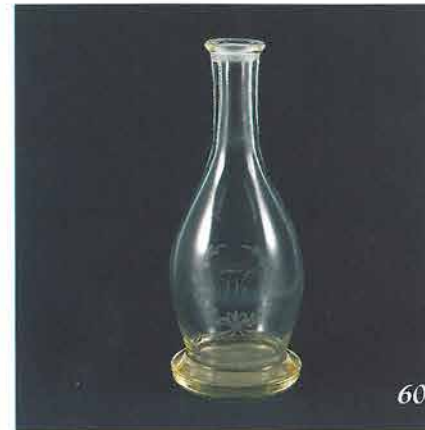
58

58

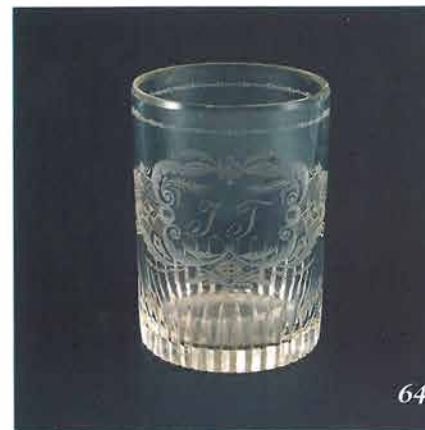
59

60

61/62/63

64

65

66

67

68

70

71/72

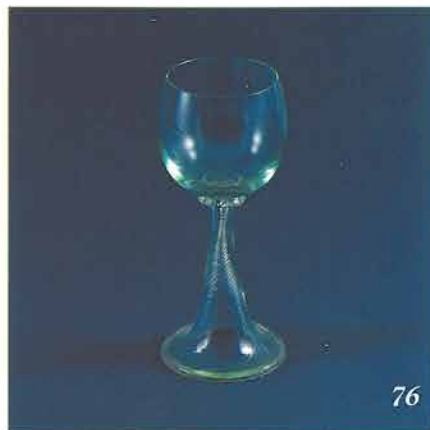
73

74

75

76

77

66.
ČAŠE NA STALKU, početak 20. st.
Bezbojno i zelenkasto, staklo.
Stalac: duž= 27 cm, v= 7cm, š= 15 cm,
čša: v= 4,5 cm, otvor: 3,5 cm, š= 2,7 cm
inv. br. 10.634 stalak, a, b, c, d čaše
Stalac stoji na četiri metalne kuglice. Podloga mu je od debelog prozirnog zelenkastog stakla, a četiri četvrtaste čaše, koliko ih je od šest ostalo su od bezbojnog. Metalna žica pravilno se povija oko mjesta za dijelove servisa, boce i čaša.
Poklon obitelji Kempf iz Požege, 2007.g.

67.
ČAŠE, 3. des. 20. st.
Bezbojno, prozirno, staklo.
dno: pr=7,5 cm, otvor: pr=6 cm, cjelina: v=12,3 cm,
inv. br. 10.674 a, b
Čaša ima kružnu s donje strane malo udubljenu stopu. Na njoj je ravna nožica koja se nastavlja stepenasto zvonolika i povijena prema van kupa. Čaša ima 9 okomitih nizova kvržica koje se pružaju od stope do otvora kupa.

STAKLO S NATPISIMA

68.
BOCA S NATPISOM "STOCK", staklana "Straža"
na Kupi, oko 1921.
Bezbojno, prozirno, staklo.
cjelina: v=16,8 cm, cjelina: š=5 cm,
inv. br. 10.670
Boca ima četvrtasto dno sa kružnom udubinom u sredini. Cijela površina tijela boce ukrašena je nizom izbočenih i udubljenih pravokutnika po tri u pet redova. Na dnu jedne od četiri strane je natpis "STOCK". Tijelo se prema vratu stepenasto sužava i prelazi u glatku kružnu površinu prstenasto završavajući. Boca ima mali čep od pluta.

69.
BOCA S NATPISOM "S.H. GUTMANN DD" I "BELIŠĆE" I MJERNOM OZNAKOM, između 1918. i 1941.g.
Prozirno, zelenkasto, staklo.
Cjelina: v= 20,5 cm, dno: š= 8 cm, š= 6 cm,
otvor: pr= 2,4 cm
Boca je plosnata, jednake širine prema vratu kada se sužava. Završava zaobljenim širim, a na samom otvoru uskim prstenom i debljom stijenkom. Sa svake od užih strana je po jedan natpis " S. H. GUTMANN" DD i "BELIŠĆE". Nakon vlasnika šuma na papučkom gorju grofa Josipa pl. Jankovića krajem 19. st. šume kupuju braća Gutmann iz Belišća. Godine 1918. godine osniva ju firmu d.d. SH Gutmann iskoristavajući šume koje su prije njih koristili staklari Jankovca kako bi pravili potašu za proizvodnju stakla. Te Gutmannove šume su 1941. godine su podržavljene, a 1945. nacionalizirane. (A.Z. Lončarić, 2003)
Napomena: predmet nije fotografiran.
Poklonila obitelj Jelene Sakoman iz Požege, 2007.g.

70.
ČAŠA S NATPISOM "STOCK COGNAC MEDICINAL" ZA DEGUSTACIJU, 20.g. 20. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
cjelina: v=11,5 cm, otvor: pr=2,3 cm,
stopa: pr=4,3 cm,
inv. br. 10.676
Stopa čaše je kružna. Na njoj stoji tanka ravna nožica koja završava tanjurastim prstenom. Nad prstenom stoji uska, vitka kupa koja je u donjem dijelu malo sužena, a prema gore se neznatno proširuje. Dno kupa je zadebljalo, a u gornjem dijelu udubljeno. Na oplošju s jedne strane čaše je ukošeno ukrasnim slovima ispisani natpis "Stock Cognac Medical". Godine 1921. talijansko poduzeće Stock osnovalo je tvornicu Stock Cognac "Medicinal" to je i službeno godina osnivanja požeške tvornice čokolade "Zvečevor".
poklonio Vladimir Bunjevičević iz Požege, 1996.g.

OSTALO STAKLO GRAĐANSKIH KUĆA U POŽEGI I POŽEŠKOM KRAJU

71., 72.
SERVIS (BOCA I ČAŠE), 1. pol. 20. st.
Prozirno, bezbojno, brušeno staklo.
cjelina: v=24 cm, boca: v=21,5 cm, čep: v=5,5 cm,
glava čepa: pr=5,2 cm, otvor boce: pr=4,5 cm,
cjelina čaše: v=12,3 cm, otvor: pr= 8 cm,
stopalo: pr=6,2 cm
inv. br. 10.622 servis, a, b, c, d, e, f, g
Boca ima kružnu stopu uvučenu prema unutra nad kojom se prema van ukošuje tijelo boce koje se nad 3 cm visine ponovo stožasto sužava prema užem vratu, a onda ravno nastavlja do prstenastog otvora. Bocu zatvara stakleni čep debljine otvora koji se sužava na sredini, a zatim završava ranom kružnom debljom glavom. Na boci su stilizirani floralni ukrasi grupirani u tri skupine odijeljeni s četiri tanke okomite linije.
Čaša ima kružnu stopu i tanku, neznatno iskrivljenu nožicu. Dno kupa počiva na nožici da bi se naglo već na početku zvonasto i jednako širilo prema van. Rub ravno završava. Na čaši su stilizirani floralni ukrasi grupirani u tri skupine odijeljeni s četiri tanke okomite linije.

73.
ČEPOVI bez boca
1. PUNI ČEP, 20. st.
Bezbojno, prozirno, prešano, matirano, staklo.
v=8 cm
Čep je kruškolikog oblika, na gornjem dijelu kaneliran ljevanjem u kalup, a u donjem matiran. Sredina čepa je udubljena
2. PUNI ČEP
Bezbojno, prozirno, brušeno, staklo.
v=7,8 cm
10.651 / 2
Čep ima kuglastu glavu u sredini je sužen, a u donjem dijelu valjkast. Na samom dnu je utisnut zrak u obliku suze.

3. PROŠUPLJENI ČEP

Bezbojno, prozirno, staklo.

v=7,2 cm

10.651/3

Čep je prošupljen u gornjem dijelu u obliku kugle, u sredini je jako sužen, a u donjem valjkast i izdužen. Dno je oštećeno.

4. PROŠUPLJENI ZELENI ČEP

Prozirno, zelenkasto, matirano, staklo.

v=9 cm

inv. br. 10.651

10.651/4

Čep je u gornjem dijelu zaravnjen dok mu je rub zaobljen i prelazi u izduženo jajoliko oplošje. U srednjem dijelu je udubljen i prelazi u valjkasti blago zakošeni matirani donji dio. Na dnu je oštećen.

74.

ČAŠA, sredina 20. st.

Prozirni, bezbojno, brušeno staklo.

cjelina: v=9,5 cm, stijenka: debljina=1,5 mm,

otvor: pr=6,8 cm, stopa : pr=4,5 cm,

inv. br. 10.630

Čaša ima ravno, prema rubu zaobljeno dno. Oplošje je u sredini malo suženo. Prema otvoru se blago širi. U srednjem gornjem dijelu na čaši je brušen stilizirani motiv tri grozda s vijencem loze i sa po dva lista koji se u krug izmjenjuju oko tijela čaše.

Poklonila obitelji Kempf iz Požege, 2007.g.

75.

ČAŠA, 2. pol. 20. st.

otvor: pr=11,2 cm, cijelina: v=11,5 cm,

stopa: pr=8,3 cm,

inv. br. 10.665

Bezbojno, staklo, prozirno, brušeno. Čaša ima široku kupu zvonolikog oblika koja se od širokog prstenastog, gotovo kuglastog čvora izvija van prema ravnom otvoru. Na kupi su brušenjem iscrtani ukrasi grupirani u tri skupine, a predstavljaju stilizirani floralni ukras. To su snop od pet ukošenih linija od kojeg se pruža polukružno jedna linija, cik cak zrnasti ukras i tanke kratke linije na kojima su izbrušeni jedan uz snop, a zatim dva na kružnoj liniji jednostavno oblikovana listića.

Poklonio Dionizije Smojvir iz Požege, 1992.g.

76.

ČAŠA, Beč, kraj 19. st.

cjelina: v=16 cm, otvor: pr=5,5 cm,

stopa: pr=6,5 cm

inv. br. 10.679

Zelena, prozirno, tordirano, staklo. Čaša se sastoji od kuglaste ravne kuje tanke staklene stijenke i nožice kona je ujedno i prošupljena i tordirana staklena baza čaše.

Poklonio Dionizije Smojvir iz Požege, 1992.g.

77.

BOČICA ZA TINTU

Zelena, prozirno, staklo.

cjelina: pr=4,3 cm, v=5,5 cm, otvor: pr=1,3 cm

inv. br. 10.645

Bočica za tintu izrađena od prozirnog zelenog stakla. Valjkasto oblikovanog je tijela koje se naglo sužava i prelazi u uski vrat završen prstenasto nepravilno oblikovanim otvorom. Na gornjem dijelu tijela boce su dva pravilna ravna udubljenja.

78.

ČAŠA, Češka, 2. pol. 19. st.

Brušeno, žuto staklo.

cjelina: v=17 cm, otvor: pr=8 cm,

stopa: pr=7,5 cm

inv. br. 10.641

Čaša ima stopu, zatim nodus (čvor) iznad stope i kupu koja se od otvora blago sužava prema čvoru. Na površini kupe je lovački motiv, drveće i jelen, koji je oblikovan brušenjem, te je on znatno svjetliji od žutog stakla od kojeg je čaša i izrađena.

79.

ČAŠA, 1.pol. 20. st.

Bezbojno, prozirno, brušeno, staklo.

cjelina: pr=5,7 cm, v=9 cm, otvor: pr=7,2 cm

inv. br. 10.626

Površina čaše je neznatno, plitko kanelirana sa 13 kanelira koje se okomito nižu uz donji rub čaše, odnosno nadovezuju se na dublje obrađene, ali kraće kanelirani vijenac. Na čaši je brušen cvjetni vijenac sa tri cvijeta i tri lisne grane. Čaša ima stijenku srednje debljine, ali je vrlo lagana. (5 kom.)

Poklonila obitelji Kempf iz Požege, 2007.g.

80.

SVIJEČNJAK, 1. pol. 20. st.

Bezbojno, prozirno, prešano staklo.

cjelina: v=21 cm, š=15 cm, s=8 cm

inv. br. KH 1437

Sviječnjak je izrađen od prozirnog prešanog stakla. Stopa stoinog sviječnjaka kružnog je presjeka. U gornjem dijelu su zrakasto podijeljena polja koja se sužavaju i spajaju u čvoru ukrašenog poslaganim u nizu četvrtastim ukrasima. Od donjeg čvora do sljedećeg gornjeg je šesterobridna nožica od koje se prema gore nastavlja ponovo čvor s četvrtastim ukrasima, ali s dva prstena. Slijedi suženje, pa zatim opet najširi prsten identičnih ukrasa od koje je glatki stupić sviječnjaka kružnog presjeka nad kojim je ukrasni tanjurić.

Poklonio Leo Brozović iz Požege, 2006. g.

81.

PLADANJ NA NOZI, 20. god.. 20. st.

Prešano, ružičasto, staklo.

cjelina: v=13,1 cm, tanjur: pr=24 cm

inv. br. KH 1232

Podnos, pladanj, ausac nazivi su tanjura na nozi na području požeškog kraja. Pladanj je izrađen od prešanog ružičastog stakla. Sastoji se od plitke stožaste baze podijeljene u devet polja, nožice koja ima u gornjem dijelu čvor i sitno nazubljenog tanjura geometrijskih ukrasa podijeljenih u šest polja. Pladanj je dio cijelog servisa od kojeg je osim ovog dijela sačuvan samo mali tanjur.

82.

TANJURIĆ, 2. des. 20. st.

Prešano, ružičasto, staklo.

cjelina: pr=14 cm, dno: pr=6 cm

inv. br. KH 1233

Tanjur je izrađen od ružičastog prešanog stakla. Kružnog je oblika, rub mu je nazubljen, a površina tanjurića podijeljena je na šest polja ukrašenih geometrijskim motivima.

78

79

79

80

81/82

83

84

85

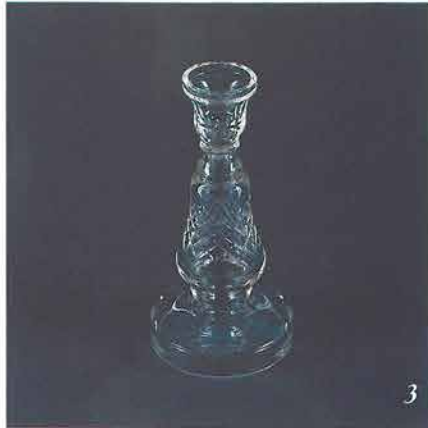
86

1

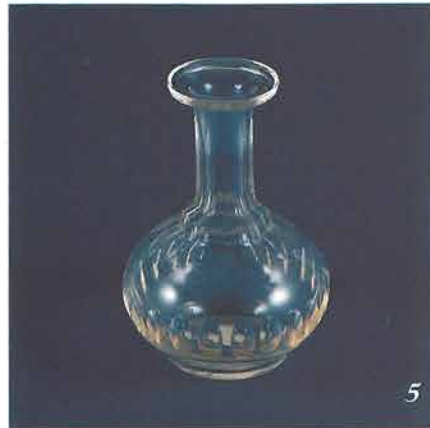
2

3

4

5

6

7

8

9

83.
PLADANJ NA NOZI, kraj 19. st.
Bezbojno, prozirno, prešano staklo, metal.
cjelina: v=10,8 cm, baza: pr=10,5 cm,
pladanj: pr=17,4 cm
inv. br. 10.633

Pladanj na nozi sastoji se od tanjura, nožice sa čvorom i stope ili baze. Stakleni tanjur izrađen je od prešanog stakla, postavljen je na metalnu geometrijsku obradenu bazu povezanu s gornjim dijelom, tanjурom jajolikim metalnim čvorom. Stakleni tanjur na dnu s donje strane ima brušeni zrakaсти ukras, sa strane pravilnim mrežasti ukras oko cijelog pladnja. Rubni vijenac završava krunom oblikovanom polukružnim sitnim nazumljenjima.

NOVO, UMJETNIČKI OBLIKOVANO STAKLO

84.
Raul Goldoni, Hrvatska
STAKLENA TESTIJA, 1981. god.
Bezbojno, prozirno, matirano, staklo.
cjelina: v=19,5 cm, otvor: pr=3,5 cm,
dno: pr=8,2 cm
inv. br. 10.020

Testija je izrađena od matiranog puhanog stakla. Dno joj je ravno blago zaobljeno prema trbušastom donjem dijelu na koji se nastavlja kraj suženi vrat. Vratni dio čine dva izbočena šira prstena donji mutni i gornji potpuno proziran i završen malo suženim i presječenim otvorom. Testija ima staklenu prošupljenu ručku na kojoj je ponovo od puhanog stakla bibak, ali od glatkog prozirnog stakla završenog rezanjem. Na boci su plitki urezi u srednjem dijelu dvijekružnice između kojih je valovnica, a ispod od dna je niz lukova koji se ponavljaju u gornjem dijelu tijela boce, ali obrnuto okrenuti. Na gornjem dijelu staklenog tijela boce je medaljon u kojem su ispisani velikim ukrasnim slovima MFS (muzički festival Slavonije). Oko vrata boce je bakreni lančić s pločicom na kojoj je ispisan tekst i godina "1941. - 1981. Muzički festival "Slavonija 81." Slav Požeга 13. 6. 1981.

Poklonio Ivica Martinek iz Požege.

85.
PTIČICA, Češka, 2005.
Bezbojno, prozirno i obojeno, modelirano i tiješnjeno staklo.
cjelina: dužina=11,8 cm, baze: š=4 cm
cjelina: v=4,7 cm

Na ravnoj stopi zaobljenog ruba stoji glatko tijelo ptičice. Iz tijela je oblikovan dugi na kraju zaobljen rep koji je s donje i gornje strane prešanjem izbrzdčan. Na tijelu je glavica kuglastog oblika iz koje izlazi stožasti zaobljeni kijun. Skulptura je izrađena od bezbojnog, crvenog i zelenog modeliranog i tiješnjeno stakla. U sredini tijela ptičice utisnut je zrak tako da je prošupljena, a drugi dijelovi su oblikovani kao puno staklo.

Privatno vlasništvo Dubravke Matoković, kustosice Gradskog muzeja u Požegi

86.
LEPTIR, Venecija, Murano, kraj 20. st.
Obojeno prozirno i neprozirno, modelirano i lijevano staklo.
cjelina: v=1,5 cm, cjelina: dužina=5,8 cm, š=6,2 cm
Skulpturica leptira modelirana je realistično. Tijelo je od pune modelirane mase, a krila su od lijevanog stakla. Pojedini dijelovi leptira oslikani su, ali slikarskom obojenom neprozirnom masom.
Privatno vlasništvo Mirjane Šperande, više kustosice Gradskog muzeja u Požegi

STAKLO IZ ZBIRKE DR. JOSIPA KOVAČIĆA

1.
POSUDICA ZA KREMU, početak 20. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 3,5 cm, otvor ? 6,7 cm
inv.br. 10.706
Posudica je debljeg dna podijeljena u donjem dijelu na 12 uzdužnih ploha, a u gornjoj je glatka. Rub je profiliran i predviđen za stavljanje poklopca.
Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

2.
POSUDA ZA SEČER
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 6,5 cm, otvor 9 cm, stijenka 4 mm
inv. br. 10.705
Posuda ima izrazito debelo dno i deblju brušenu stijenku podijeljenu na 12 uzdužnih pravokutnih polja koja sežu do dna. Uz rub zdjela ima izbrušeni prsten.
Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

3.
SVIJEČNJAK, staklana u Ivanovom Polju, poč. 20. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 16,8, otvor 4 cm, dno ? 8,1 cm
inv. br. 10.703

Sviječnjak s kružnom povišenom, a zatim u srednjem dijelu kruškolikom prošupljenom stopom nad kojom se nastavlja i manji polu kuglasti nodus. njom. Nad njim su dva manja prstena na koje se nastavlja zvonolika kupa za svijeću. Mrežasti ukras srednjeg dijela i kružni ukras kupe su brušeni.

4.
KOŠARICA, poč. 20.st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 14 cm bez ručke, v 8,5 cm s ručkom, otvor 7 cm, stijenka 2 - 6 cm (različite debljine), ručka š 1 cm
inv.br. 10.707

Posuda s ručkom je četvrtastog oblika, vrlo debele dno i stijenke različite debljine. Na njoj se nalazi polukružno oblikovana i malo povijena puna ručka. U donjem desnom uglu naslikana su u bijeloj boji dva stabla. Za posude izrađene u ovom stilu nacrte je izradio Tomislav Krizman ukrašavajući ih narodnim motivima.
Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

5.
BOČICA,
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 14 cm, ? 4,9 cm, ? dna 5,7 cm, čep v 8,4
Inv. br. 10.688

Boca trbušastog brušenog oplošja. Sredina tijela boce ukrašena s dvadeset dva brušena ovala. Na gornjem dijelu oplošja su izbrušeni krugovi koji se stepenast nastavljaju prema kaneliranom tankom vratu. Boca završava kružnim prema van izvijenim otvorom. Brušeni čep boce nije originalan.

6.
VAZA
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 11 cm, otvor ? 7 cm, dno ? 5,2 cm, stijenka 5 mm
Inv. br. 10.701

Vaza od prozirnog, bezbojnog stakla u obliku čaše koja ima šest brušenih ploha. Dno joj je šesterobridno i uvijeno pod čašu. Vaza je izrazito debele stijenke.

Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

7.
ZDJELICA ZA SLATKIŠE, Češka (?), poč 20. st.

Prozirno, bezbojno, staklo.
dužina 25 cm, otvor ? 9 cm
Inv. br. 10.704

Zdjelica je oblikovana poput roga. Jedna strana uža je zadebljala i širi se rebrasto prema širokom valovito završenom otvoru. Dno zdjele je ravno.

8.
BOCA, Ivanovo Polje, 19. st.
v 14,7 cm, otvor ? 4 cm, dno ? 5,6 cm, čep v 4,5 cm
Inv. br. 10.696

Boca je apotekarska, plosnata s natpisom "Acidum acet. dil.". Boca ima originalan brušeni čep.

Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

9.
ČAŠE, staklana Zvečevo, kraj 19. st
Bezbojno, prozirno staklo.
v 11,2 cm, ? otvora čaše 6 cm a, b, c, d, e, f
Inv. br. 10.680

Čaše s osmerobridnim stopama i kupom na tanjnoj nožici brušenom na osam uzdužnih ploha. Nodus je kružnog oblika i plosnat.

10.
ČAŠA (mala), staklana Zvečevo, kraj 19. st.
Bezbojno, prozirno staklo.
v 8,4 cm, ? otvora čaše 4,4 cm
Inv. br. 10.681

Čaša s osmerobridnom stopom i izvana brušenom kupom na tanjnoj nožici i s plosnatim kružnim nodusom.

11.
ČAŠA, Češka, kraj 19. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 12,9 cm, ? 6 cm
Inv. br. 10.682

Čaša ima ravnu nožicu i nazubljeno prstenasto dno. Kupa je blago izvijena prema van.

Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića, 2007.g.

12.
ČAŠA PUTNA, staklana Ivanovo Polje, 19. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 11,8 cm, ? otvora čaše 4 cm
Inv. br. 10.684

Čaša je plosnatog oblika na čijoj je površini matiranim staklorezom izrađen motiv đurđice i monogram pl. obitelji Cekuš "J C" iz Koprivnice.

13.
ČAŠA PUTNA, staklana Ivanovo Polje, 19. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 9,4 cm, ? 4,2 cm
Inv. br. 10.685

Plosnata čaša blago kanelirano oblikovanog oplošja sa deset okomitih ploha i ovalnog dna.

14.
BOČICA
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 20 cm, ? 4,4 cm, ? dna 5,2 cm, košarica v 8,5 cm
Inv. br. 10.689

Boca s tijelom oblika blago kanelirane bačve, vrat joj je prema gore ukošen, a otvor je valovito oblikovan na četiri strane. Boca je postavljena u rebrasto oblikovanu metalnu čašu od alpaka (legura bakra, cinka, nikla, slična srebru)

15.
BOČICA, stolna octena
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 14,8 cm, ? 3,8 cm, ? dna 5,4 cm, čep v 8 cm
Inv. br. 10.690

Boca deseterostranog dna kanelirana uzduž cijelog tijela do suženja koje ide prema izduženom vratu, a završava s tanjurastim zaobljenim otvorom. Bočica ima na vrhu zvjezdasto brušeni čep.

BOČICA, stolna uljna
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 10,5, ? 3 cm, ? dna 4 cm, čep v 5,8 cm
Inv. br. 10.691

Boca s deseterostranim dnom kanelirana uzduž dužeg tijela boce, vrlo kratkog vrata s deblijim prstenastim kružnim, ali nepravilnim otvorom. Bočica ima duguljasti glatki odgovarajući čep.

16.
BOCA, staklana Zvečevo, kraj 19. st.
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 26,4 cm, ? 5,7 cm, ? dna 9,8 cm, čep v 11 cm
Inv. br. 10.686

Boca s originalnim, ukrašenim čepom unutar kojeg je zrak u obliku kapljice karakteristika proizvoda ove staklane. Boca je debele kružne zaobljene stope, u donjem dijelu sužena s izbrušenim okomitim linijama i zvjezdica, u sredini polukuglasta dugog vrata s osam brušenih kanelira i deblijih prema van oblikovanim otvorom.

17.
BOCA, staklana Zvečevo, Lobmayer
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 24,5 cm, ? 5,6 cm, ? dna 10 cm, čep v 8,7
Inv. br. 10.687

Boca širokog oplošja podijeljenog na deset polja, vrata

10

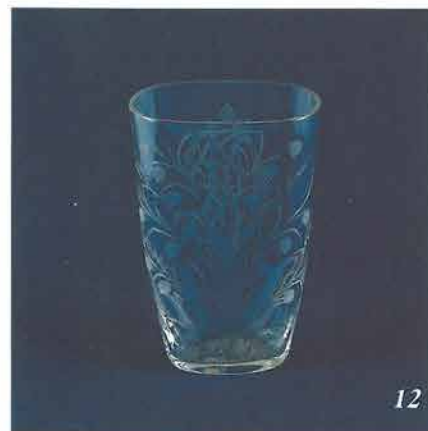
11

12

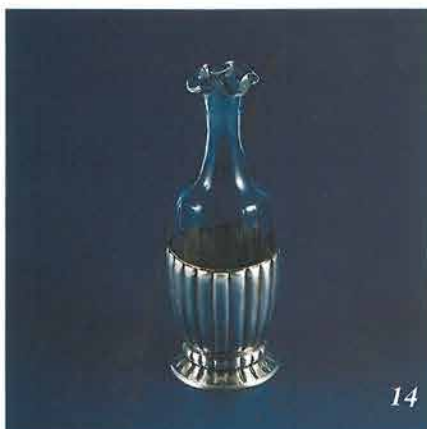
12

12

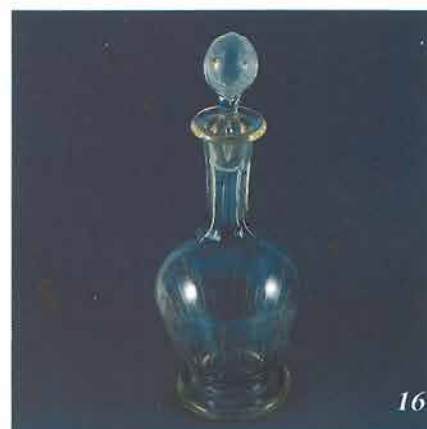
13

14

15

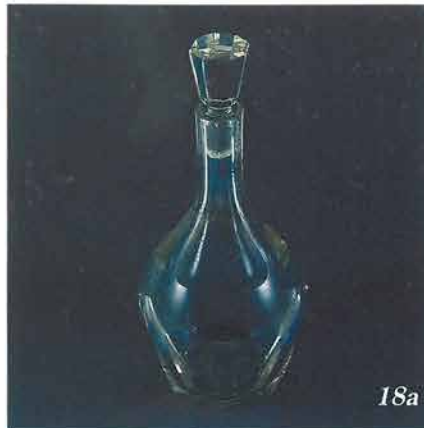
16

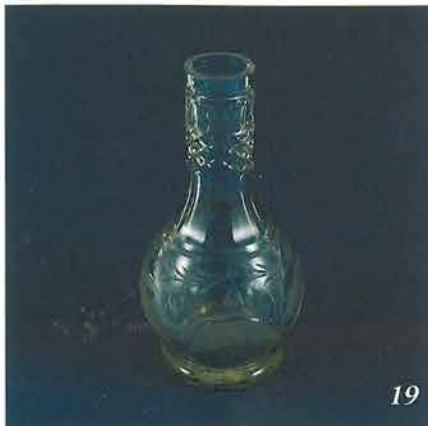
17

18

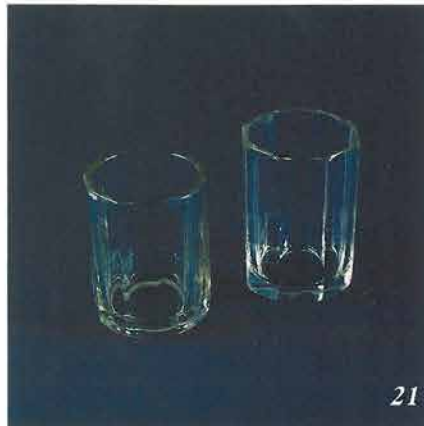
18a

19

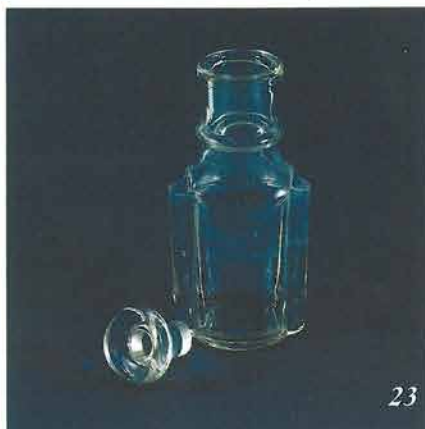
20

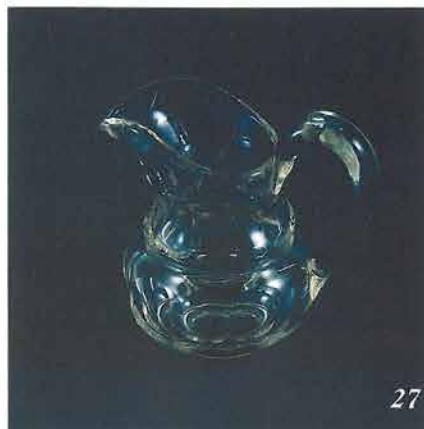
21

22

23

27

ukrašenog s tri profilirana prstena i debelog prstenastog otvora. Čep je satorastog oblika podijeljen na osamo brušenih ploha.

18. ČAŠE, staklana Zvečevo
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 22,5 cm, ? 5,4 cm

a, b, c
inv. br. 10.683

Č c čim, a na njemu manjim kuglastim nodusom i kupe u obliku trube.

Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

18 a BOCA,
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 21,4 cm, ? 3 cm, ? dna 8 cm, čep v 7,5 cm
Inv. br. 10.688

Boca kuglastog tijela, osmostranog dna, ali brušenog oplošja s donje strane podijeljenog na sedam

brušen isto tako na sedam polja koja i završavajući tako i otvor. Čep se odozdo prema gore proširuje, brušen je, ali je izbrušen na osam ploha, te nije originalan.

19. BOCA, Češka
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 23,5 cm, ? 4,6, ? dna 9 cm
Inv. br. 10.693

Boca sa zvjezdasto brušenim dnom, bogato brušenog oplošja geometrijskim i floralnim ukrasima, debelog stakla zaravnjenim otvorom. Boca nema čepa.

20. VRČ,
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 23 cm, otvor ? 10,3 cm, dno ? 13,7 cm
inv. br. 10.699

Vrč

otvoru proširuje. Na jednoj strani ima prema van izvijen dio, a sa strane je puna ušasto izvijena ručka.
Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

21. ČAŠE
Bezbojno, prozirno staklo.
a) 6,5 cm, ? otvora čaše 5,3 cm
b) 7 cm, ? otvora čaše 5,4 cm
inv. br. 10.710

Č

jem. Dve vrste č

22. BOCA
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 20,8 cm, otvor ? 4 cm, dno ? 7,5 cm, čep v 9 cm
inv. br. 10.695

Boca za vino, tipa bočice pod br. 16, ali većih dimenzi-

nasti zadebljali otvor. Boca ima brušeni čep ispunjen iznutra zrakom ali nije originalan.

BOČICA, čokančić
Prozirno, bezbojno, staklo.
a) v 10,6 cm, otvor ? 2,7 cm, dno ? 3,2 cm, bez čepa
inv.br. 10.673

Bočice predstavljaju čokančice za rakiju, kruškolikog oblika jedan u vratnom dijelu blago kaneliran od zelenkastog, a drugi od bezbojnog stakla.

Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

23. BOCA,
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 20 cm, otvor ? 5,4 cm, dno ? 8,8 cm, čep v 3,2 cm
inv. br. 10.697

Boca je apotekarska, plosnata i trbušasta sa svake strane. Na vratu ima ispuščeni, prošupljeni prsten. Boca ima ravni, debeli čep.

24. VRČIĆ,
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 11,8 cm, otvor ? 6 cm, dno ? 5 cm
inv. br. 10.700

Vrčić od bezbojnog, prozirnog stakla trbušasto oblikovanog tijela, brušen u vratnom dijelu s velikim izvijenim ljevnom dijelu i punom ručkom na suprotnoj strani koja na gornjoj strani ima izbrušeni oval.

Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007. g.

25. VAZICA,
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 5,5 cm, otvor ? 6,4 cm, dno ? 3,2 cm, stijenka 3 mm
inv. br. 10.702

Vazica je šesterobridna, brušena, u srednjem dijelu izvi-

Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

26. BOČICA, čokančić
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 14 cm, ? 2,6 cm ? 4,6 cm
Inv. br. 10.694

Bočica predstavlja čokančić za rakiju, najmanji ove nastog zadebljalog otvora. Ima kuglasti brušeni čep, ali nije originalan.

Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

27. BOCA
Prozirno, bezbojno, staklo.
v 20,8 cm, otvor ? 4,2 cm, dno ? 7,5 cm, čep v 9,3 cm
inv.br. 10.698

Boca za vino, tipa čokana za vino u gornjem dijelu prema vratu kanelirana, ali tiješnjenjem. Na gornjem dijelu ima oznaku 5 dl. Ima brušeni čep, ali nije dio boce jer ga ove boce niti nemaju.

BOČICA, čokančić

Prozirno, bezbojno, staklo.

b) v 14 cm, otvor 3 cm, dno ? 4,2 cm, čep v 5 cm
inv.br. 10.674

Bočice predstavljaju čokančice za rakiju, kruškolikog oblika jedan u vratnom dijelu blago kaneliran od zelenkastog, a drugi od bezbojnog stakla.

Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

28.**BOCA,**

Prozirno, bezbojno, staklo.

v 20,2 cm, otvor ? 2,7 cm, dno ? 6,8 cm
inv. br. 10.708

Ambalažna boca, trbušastog tijela i donjem dijelu suženog vrata. U gornjem dijelu boca ima brazde za čep na vijak. Čepa nema ali ima naznake da je postojao čep na vijak. Staklo je zelenkasto. Isti oblik boce, ali bez profilacije za navoj proizvođače su se u 19. st. u Dubokoj.

Poklon za izložbu stakla dr. Josipa Kovačića iz Zagreba, 2007.g.

29.**ČEPOVI,**

Prozirno, bezbojno, staklo.

inv.br. 10.709

a, b, c, d, e, f

Čepovi su malih a, b i većih c,d,e,f dimenzija bez boce, jedan s cvjetnom plosnatom glavom, drugi s kuglastom, izbrušen na vrhu oblikujući križić.

a) kitnjasti čep, v 5 cm, ? 1,1 cm

b) kuglasti čep, v 4,9 cm ? 1 cm

c) veliki brušeni čep

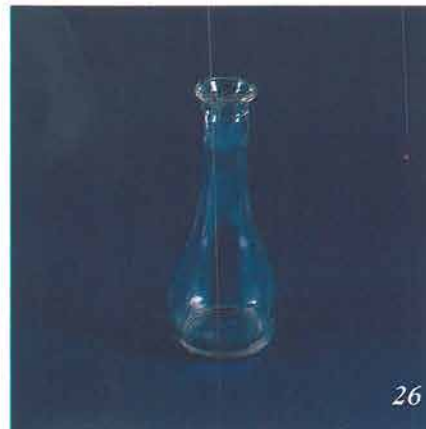
d) manji brušeni čep

e) šiljasti čep s utisnutim zrakom

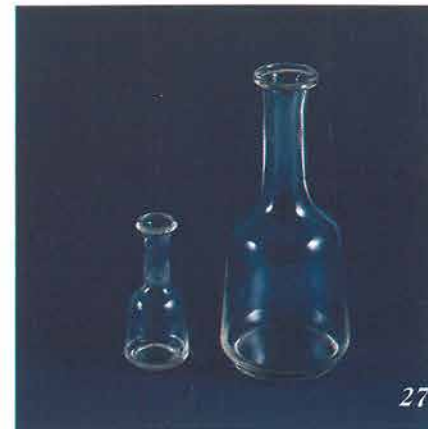
f) srednji sitno brušeni

25

26

27

28

29

LITERATURA

1. Comisso Đurđica: Staklo, Hrvatski narodni preporod 1790. - 1848. Katalog izložbe MUO, 312 - 313, 339 - 347 str., Zagreb 1985. god.
2. Despot Miroslava: Staklana Zvečevo, Zlatna dolina, Požega, 1995., str. 181 - 187
3. Enciklopedija likovnih umjetnosti, JIZ, 1966., staklo, IV, str. 302
4. Firinger Kamilo: Najstarija staklana nalazila se na današnjem Jankovcu, Požeški list, broj 28, 1959., str. 4
5. Horvat Ida, Biondić Radmila: Zbirka stakla Muzeja Slavonije 19. i 20. stoljeće, katalog izložbe, Muzej slavonije, Osijek 2001. god.
6. Horvat Ida: Zbirka stakla, Blago muzeja Slavonije 1877- 1997., Osijek 1997., str.170 -173
7. Ida Horvat i Radmila Biondić: Keramika i staklo iz starog franjevačkog samostana, Glasnik slavonskih muzeja, br.4, 2006. godina, 63 - 65 str.
8. Heli Rudolf: Povijesni razvoj privrede u Požeškoj kotlini, Velike radionice počeci industrije, staklo, Požega 1227 - 1977. monografija, str. 330 - 331 str.
9. Herman Kaurić Vijoleta: Krhotine povijesti Pakraca, Sl. Brod 2005.
10. Habuš, Stričević, Tomašić: Anorganska kemija, Staklo, udžbenik iz kemije za treći razred gimnazije, Zagreb 2006. ,str. 133 - 134,
11. Jakčin Ivančić Mirjana: Daruvar u slici i riječi, sv. I, Daruvar 2002.
12. Jankovac, Požeški leksikon, Slavonska Požega 1977., 106 -107 str. 12.
13. Juras Maja: Bidermajersko staklo u Hrvatskoj, Bidermajer u Hrvatskoj, MUO, Zagreb, 1997, 242 - 254, 578 -612
14. Kadučar Sandra: Historicismizam u Hrvatskoj II, Staklo, MUO, Zagreb, 2000. god., 758 - 780. str.
15. Kadučar Sandra: Historicismizam u Hrvatskoj I, Proizvodnja stakla u Hrvatskoj, MUO, Zagreb, 2000. god., 400 - 409 str.
16. Kandučar Sandra: Secesija i Hrvatskoj, Oblikovanje stakla u Hrvatskoj na kraju 19. i početkom 20. stoljeća, MUO, katalog izložbe, 2004., 188 - 196, 520 - 543 str.
17. Kempf Julije, Požega, monografija, Požega 1910.
18. Kempf Julije: Moja Požeška sjećanja, staklana u Dubokoj, Matica hrvatska - ogranak Požega 1996., str. 34, 37, 38, 115, 147
19. Kempf Julije: Iz prošlosti Požege i Požeške županije, Bilješke po vrelima domaćih arhiva, Požega 1926., str. 14 - 15/ isto kao izvori br. 2/
20. Lukić Jovan: Tragom narodnih legendi o Kamengradu i okolini, Vjesnik povijesnog društva Sl. Požega, Sl. Požega, 1989.g.,
21. Karaman Igor: Požega u srcu Slavonije, Jastrebarsko 1997., str.40 - 41 str.
22. Muljević Vladimir: Tehnika i tehničke znanosti, Hrvatska i Europa, kultura znanost i umjetnost, Barok i prosvjetiteljstvo, HAZU, Zagreb 2003., 417 - 429
23. Pavić M.: Staklarski veleobrtnik u Hrvatskoj, Daruvar je imao svojedobno najbolju staklanu na jugoistoku Europe, Gospodarstvo, Zagreb, 14. 12. 1941.
24. Potrebica Filip: Obrt u gradu Požegi i Požeškoj kotlini, Razvoj cehova od 1694. do 1872. godine, I njemački ceh (staklari), str. 33, 41, 43
25. Povijesna i kulturna baština Voćina, pripremila i uredila Dragica Šuvak, ravnateljica Zavičajnog muzeja u Slatini, Matica hrvatska Slatina 2000. godina, staklana na Zvečevu, str. 124 - 125
26. Paškai Cvekan, franjevac: Velika; vlač. Mirko Roginić: Staklana Duboka, str. 154, Velika 1982.
27. Petković Antun: Duboka, 68 - 69 str., Zvečevo, str. 357 - 358, Požeški leksikon, Slavonska Požega, 1977. godine,
28. Privatna radionica ručno izrađenih staklenih božićnih kuglica obitelji Gašparac, Časopis za žene" Glorija" Zagreb 2003.
29. Staklarstvo na širem području županije požeške i virovitičke, Daruvar, monografija, Daruvar 1975.
30. Staklo, Leksikon ikonografije, liturgike i simboličke zapadnog kršćanstva, Zagreb 1979.g., Str. 543
31. Staklo, Tehnička enciklopedija, str.220 - 238
32. Vrebčević Zvonimir, Razvoj staklarstva u Hrvatskoj do XIX. stoljeća, Vijesti muzealaca i konzervatora, str. 31 - 36

IZVORI

1. Dopis poslan iz Državnog arhiva u Osijeka od dr. Kamila Firingera Ljubi Kuntariću u Požegu vezan uz članak koji je Firinger napisao u "Glaniku Slavonije" od 6. 12. 1958. godine , a pod nazivom "Šumske staklane iz 19. stoljeća pod Papukom"; Osijek, Državni arhiv, 13. lipnja 1959.
2. Dopis koji je Josip Langhamer poslao Mr. ph Milanu Mičiću u Rumu iz tadašnjeg Muzeja Požeške kotline od 11. srpnja 1972. godine Poslao kao odgovor na pitanja Mr.ph. Mičića vezana uz staklanu na Zvečevu.
3. Julije Kempf, Imenik i popis darovatelja i priloga za kulturno - historijsku zbirku (muzej u Požegi, Požega 1925.g.
4. Izvještaj o tvornici stakla u Ivanovu Polju 1807., Župan. Arhiv: Acta 1807., num. 861
5. Knjiga ulaska muzejske građe I, II
6. Inventar kulturno historijske građe knjiga I
7. Knjiga inventara kulturno historijske građe knjiga VI - 1
8. Knjiga inventara zbirke umjetnina knjiga VI - 5
9. Staklana Zvečevo, Duboka, Jankovac, mapoteka Fa 34
10. Svjedodžba Franji Bleyeru koju je izdala staklana na Zvečevu 27. veljače 1850. godine na kojoj je originalan žig s potpisima Honda, Lobmayera i Trmke., inv. br. K 3303
11. Račun za kupljene staklene ploče staklane Zvečevo, Carla Sigmunda Honda od 2. prosinca 1862. godine upućen vlastelinstvu u Daruvar, inv. br. K 583

IMPRESSUM

*Izložba je realizirana uz potporu
Ministarstava kulture RH
Grada Požege
Županije požeško-slavonske*

Izdavač
Gradski muzej Požege

Za izdavača
Maja Žebčević Matić, dipl. etn., ravnateljica

Autorica izložbe i kataloga
Lidija Ivančević Španiček, prof., viša kustosica

**Autorica kataloških jedinica
koje se odnose na rimsko staklo**
Dubravka Sokač Štimac, prof., muzejska savjetnica

Tehnički poslovi
Verica Hodak

Lektura
Branko Šimunović, prof.

Fotografije u katalogu
Domagoj Zarić

Design
AUREAmarketing

Naklada
250 primjeraka

Tisak
Tiskara Požege

Požega, prosinac, 2007.

*UZ IZLOŽBU JE IZVEDENA DEMONSTRACIJA IZRADE STAKLENIH BOŽIČNIH KUGLJICA KOJU JE IZVELA PRIVATNA OBITELJSKA
RADIONICA SLAVICE I STJEPANA GAŠPARCA IZ CERJA KRAJ SESVETSKOG KRALJEVCA NJEGUJUĆI STARU TRADICIJU PUHANJA
STAKLA I NJEGOVOG UKRAŠAVANJA KAKO SE NE BI UGASILA.*

